Masonlukta Etiket Analizleri – 09

KURUMSAL İLİŞKİLER

Murat Özgen Ayfer

Bu çalışma, **"Masonlukta Etiket"** adlı kitabın
2017 tarihli 3. basımının 9. bölümünden alıntıdır.

Masonluktaki Etiket ile bağlantılı olmak üzere ilişkilerden söz edilince, şöyle birkaç ayrı konu başlığı alabiliriz:

a) Büyük localar (obediyanslar) arasındaki ilişkiler;

b) Bir büyük loca ile Masonluğun yüksek derecelerinde çalışmakta olan mason kuruluşları arasındaki ilişkiler; ayrıca yüksek derece örgütlerinin kendi aralarındaki ilişkiler;

c) Bir loca ile bağlı olduğu obediyans arasındaki ilişkiler;

d) Bir masonun üyesi olduğu loca ile ilişkileri;

e) Masonların kendi aralarındaki bireysel ilişkiler.

Tüm bu ilişkilerin kurulmasında ve yürütülmesinde uyulması ve gözetilmesi gereken, kimileri yasal ya da tüzüksel, kimileriyse geleneksel olan kurallar, Masonluktaki Etiket'in önemli öğelerinden bir bölümünü oluşturur.

"Masonlukta Etiket" başlığını taşıyan kitapta bunlara birbirini izleyen üç bölüm tanınmış. İlk aşamada kurumsal nitelikli olanlarını inceleyeceğiz.

Burada büyük loca denilince, bunu "büyük doğu" *(grand orient)* olarak anılan obediyans türünü de kapsar olarak düşünmek gerekir. Obediyans terimi, her ikisi için geçerlidir.

BÜYÜK LOCALAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Zaman zaman kimi ortaya şöyle bir soru atıldığı görülür: «*İyi, doğru ve yararlı masonik çalışmalarda bulunmak için, bir büyük locanın ille de başka obediyanslar ile ilişkiler kurmuş olması zorunlu mudur?… Bir büyük loca kendi kendine yetemez mi?*»

Buna karşılık, kimileri, aynı zamanda olumlu bir dileği de yansıtan şöyle bir soruyu dile getirir: *«Masonluk evrensel olduğuna göre; neden dünyadaki tüm mason kuruluşları birbirleri arasında sürekli ve sıkı bir işbirliği, sağlam bir dayanışma kurmuyor?… Her obediyansın diğer ülkelerdeki mason örgütleriyle çok daha yakın ilişkiler içinde bulunması gerekmez mi?»*

Her iki soru ya da buna benzer diğer sorular ne yazık ki Masonluk hakkında, Masonluğun yeryüzündeki durumu hakkında yeterince bilgi sahibi olmamaktan hatta Masonluğu belli bir açıdan değerlendirip bu kurumun tanımını öznel görüş ve eğilimlere göre yapmaktan kaynaklanmaktadır.

Masonların Masonluk hakkında ansiklopedik nitelikli temel bilgiler edinmesi bu kitabın amaçlarının, dolayısıyla kapsamının dışında kalıyor. Fakat etiket konusunu işlerken bunlara da yer yer değinmek, masonlar için de yararlı bazı bilgiler verme olanağını elde ediyoruz.

Nitekim bu kitabın "Masonlukta Etiket Konusu" başlığı altında geçen ***DÜZEN*** adlı bölümünde, Masonluktaki **"örgütsel düzen"** ve mason örgütleri arasındaki **"tanışma"** konularına değinilmişti. Böyle soruların yanıtları, doğrudan bu kavramlarla ve bir büyük locanın bu konudaki yaklaşımı ile tutumuna bağlıdır.

Elbette her obediyans bağımsız bir örgüttür. Çalışmalarını sadece kendi üyelerinin katılımıyla yapar. Bir büyük locaya bağlı olarak çalışan bir loca da kendi çalışmalarında özerk bir birimdir. Loca da çoğu çalışmalarını salt kendi üyelerinin katılımıyla yapar; zaman zaman bu çalışmalara başka locaların üyesi olan kardeşler de "konuk" olarak katılır.

Masonluktaki çalışmalara sadece böyle dar bir açıdan bakacak olursak, gerek bir loca gerekse bir büyük loca kendi içinde kendisine yeter.

Fakat konuya daha geniş, olması gereken bir açıdan bakacak olursak şöyle bir değerlendirme yapabiliriz:

Bir büyük locada, localar arasındaki olumlu ilişkiler o büyük loca ile birlikte tüm locaların gelişimine katkısı olur. Benzer ilişkileri büyük localar arasında kurulunca, Masonluğun amaçlarının gerçekleştirilmesi bakımından yapılması gereken çalışmalarda evrensel boyutta güç elde edilir. Bunun sağlanması ise öncelikle büyük localar arasında iletişim kurulmasına bağlıdır.

İletişim

Masonlukta her büyük locanın bir özgür ve bağımsız masonik otorite olması öngörülmüştür. Öyledir de…

Fakat her büyük loca Masonluğun ortak amaçları doğrultusunda salt kendi başına çalışmalar yapmakta olsa da dünyanın çeşitli yerlerine serpilmiş olan diğer büyük localarla iletişim kurmak gereksinimini duyar. Büyük localar arasında iletişim olmazsa her biri kendi bildiğini okur; kurallar, gelenekler ve yöntemler, zamanla ve yerel etkilerle değişimlere uğrayacağı için gün gelir ki, ortaya birbirinden çok farklı "Masonluklar" çıkar.

Nitekim yeryüzündeki tüm mason örgütleri topluca gözden geçirildiğinde, bunun biraz da böyle olduğu görülür. Aralarında sıkı dostluk ilişkileri bulunan büyük locaların benimseyerek uyguladıkları kurallar, gelenekler ve yöntemler, yer yer birtakım farklılıklar göstermekte olsa bile, birbirlerine çok benzer. Ayrıntılarda kalan farklılıklar pek önemsenmeyebilir.

Buna karşılık, aralarında iletişim kopukluğu olan büyük locaların benimsediği kurallar, gelenekler ve yöntemler ise birbirlerinden giderek uzaklaşır, farklılaşır. Herkes kendi yöntem, kural ve geleneklerinin doğruluğunu savunur; uyuşma ve tolerans sağlanamaz. Sonunda Masonluğun evrenselliğinden söz edebilmek güçleşir.

Bazı büyük localar, başkalarıyla iletişim kurma isteminde olsalar bile, bunu bir türlü gerçekleştiremez. Bunun bir nedeni "ulusal yasalar"ın koymuş olduğu yasaklama ya da kısıtlamalardır.

Masonluğun 1723 tarihli temel yasasının ikinci yükümlülüğü, her masonu, bir yurttaşı olduğu ülkedeki devlet güçlerine bağlı olmak zorunluluğu altında tutar.

Bu konu üzerinde bu kitabın ***YASALAR*** başlığı altındaki bölümünde uzun uzadıya durulmuştu. Bu yükümlülük, yalnızca masonlar için ve salt bireysel boyutta bağlayıcı olarak alınamaz. Bir büyük loca da bu yükümlülüğe uymalıdır. Ulusal yasaları tanımaksızın ya da bu yasaların kısıtlamalarına aldırış etmeden istediğince uluslararası boyutta ilişkilere girişemez.

Bir diğer neden, büyük locanın yönetiminde görevli olanların, başka ülkelerdeki mason kuruluşlarıyla iletişim kurmayı gerektiğince başaramamalarıdır.

Böyle bir başarısızlık ise, "yeterince önem vermeme", "kendi iç sorunlarını çözümlemeye çalışırken bu konuya eğilememe", "yapılması gerekeni bilememe", "ilk girişimi başkalarından bekleme" gibi ikincil nedenlerden kaynaklanmakta olabilir. Ancak, bir büyük locanın yönetimini üstlenmeyi göze alabilmiş olan masonlar, bu tür yanılgılı tutum ve noksanlıklarından ötürü bağışlanamaz.

Dolayısıyla, bir büyük locanın ileri gelenlerinin, başta büyük üstat ve yönetim kurulundaki büyük görevliler olmak üzere, yalnızca kendi örgütlerinin işleriyle uğraşmakla kalmayıp, ulusal yasalara karşı çıkmaksızın başka büyük localarla da olumlu dostluk ilişkileri kurmak üzere çalışmalarda bulunmaları gerekir.

Bu konuda çok önemli bir soru geliyor: *«Ulusal yasalar kurumsal boyutta böyle ilişkilerin oluşturulmasına kesinlikle elvermiyorsa ya da bu tür ilişkilerin kurulabilmesi için devletin yetkili organların izin alınması gerekiyor ancak istense bile izin verilmiyorsa ne yapılabilir, ne yapılmalıdır?»*

Her şeyden önce mason örgütlerinin sadece özgür ve demokratik ülkelerde var olabildiğini, totaliter ya da dikta rejimi ile yönetilen ülkelerde mason localarının kurulmasına bile göz açtırılmadığını bilelim. [1]

Özgür ve demokratik bir ülkede bile, -kimilerince çağ dışı olarak nitelense de- derneklerin ve sivil toplum örgütlerinin etkinliklerine birtakım sınırlamalar getirilmiş olabilir. Bu sınırlamalardan biri de uluslararası ilişkilerde ilgili devlet organının izin ve onayının sağlanmasını gerektirebilir. Olayın koptuğu nokta da bu aşamadır.

Bir mason örgütü, devletin ilgili organlarına uluslararası ilişkilerde bulunabilmek için izin başvurusunda bulunsa, üstelik böyle ilişkilerin bir yan ürün olarak o ülkeye yarar sağlaması söz konusu olsa bile, beklenilen izin verilmeyebilir. Bunun böyle oluşunun tek bir nedeni vardır; o da izin ve onay isteminin devletin ilgili organlarında geçtiği aşamalar sırasında Masonluğun ne olduğunu doğru dürüst bilmeyen ya da edinilmiş yanlış bilgilerin yarattığı ön yargılarıyla Masonluğa karşı olan birtakım insanların böyle bir izin ve onayın verilmesine aykırı görüşler belirtmeleridir. [2]

Böyle bir durumda tüm umutlar sona mı erer?

Hayır!… Her şeyden önce, verilmeyen bir izin aslında birtakım kişilerin buna engel olmalarından kaynaklandığı için, sonraki bir tarihte olumlu bir sonuç alma olanağı vardır. Bir diğeri, olayı kurumsal ilişkiler boyutundan bireysel ilişkiler boyutuna indirgemektir. Özgür ve demokratik bir ülkede derneklerin ve sivil toplum örgütlerinin yapıp etmelerine birtakım yasal sınırlar konmuş olabilir. Fakat bu tür sınırlamalar bireyler için geçerli değildir. Bir diğer deyişle, hiçbir mason başka ülkelerdeki masonlarla bireysel ilişkiler kurmak bakımından kısıtlı değildir; yeter ki, yasalar uyarınca işlediği bir başka suç nedeniyle bu hakları bir mahkeme kararıyla kısıtlanmış olmasın.

---

[1] Yeryüzünde bu konudaki tek istisna Küba'dır. Bu da bu ülkenin yönetiminin kendine özgülüğünden ileri gelmektedir.

[2] Türkiye'de Özgür Masonlar Büyük Locası'na T.C. Bakanlar Kurulu kararı ile CLIPSAS adını taşıyan uluslararası mason örgütüyle ilişkiler kurma izni verilmiştir. Diğer başvurular geri çevrilmiştir. Ancak sonradan, bu konudaki yasal zorlamalar yumuşatılmıştır.

Zaten Masonlukta uluslararası ilişkiler, çoğunlukla doğrudan kurumsal boyutta değil, bireysel boyutta, birbirlerini tanıyan masonlar arasında kurulur. Bu Masonluğun özelliklerinden biridir.

Böylece mason örgütleri arasındaki ilişkiler, doğrudan olmasa bile dolaylı olarak kurulup yürütülebilir. Yeter ki, bir büyük locanın tüzükleri ya da yönetimini üstlenmiş olan kardeşler bunu engellemesin.

* * *

Konuyu loca boyutuna indirgeyelim…

Bir loca, büyük locanın yetkili organlarınca özel bir görev verilmediği sürece bu tür çalışma ve girişimlerde bulunamaz.

Aslında uluslararası düzeydeki ilişkilerin sadece büyük localar arasında kurulmakla kalmaması, bunun localar boyutuna da indirgenmesi çok yararlıdır. Fakat bunun yapılabilmesi, büyük locanın izin ve onayına bağlıdır. Aksi takdirde Masonluktaki "obediyans" kavramının anlamı kalmaz.

Uluslararası ilişkilere önem ve değer veren bir büyük loca, localarından birinin bu konuda yapacağı başvuruyu olumsuz karşılamaz. Fakat bunu inceleyebilir; bir ölçü, bir denetim getirebilir.

Bir büyük locaya bağlı olarak çalışan bir loca ile bir başka büyük locaya bağlı olarak çalışan bir diğer loca arasındaki **dostluk ilişkileri** de önceleri bireysel boyutta oluşturulur. Bir diğer deyişle, iki loca arasında oluşturulan ilişkiler kardeşlerce kurulup yürütülür.

Şimdi şunu soracaksınız: *«Bu ilişkiler kurumsal olmayıp bireysel olduğuna göre, ilişkileri kuran bireylere bağlı kalmaz mı?»*

Kalabilir de, kalmayabilir de…

Bu gelişim, tümüyle bu ilişkileri kurup yürütmekte olan masonların tutumuna, ilişkiler bireysel olarak kurulmuş olsa bile bunları "bireysel" ya da "kurumsal" olarak düşünmelerine bağlıdır.

Eğer salt bireysel olarak düşünürlerse, bu ilişki kendileriyle birlikte sürer, kendileri olmayınca kopar ve sona erer. Kurumsal olarak düşünürlerse, bu ilişkileri kurup sürdürmeyi diğer masonlarla da paylaşır ve elden ele geçmesini, sürekliliğini sağlarlar.

«Aynı şeyi büyük loca için de söylemek olanaklı mıdır?»

Elbette!

Büyük Localar Arasında İlişki Kurulması

Söylemesi dile kolay geliyor ama iki büyük loca arasındaki dostluk ilişkileri kendiliğinden ve birdenbire kurulmaz. Bunun bir başlangıcı vardır.

Bu başlangıç, bir büyük locanın diğerine gönderdiği beklenmedik bir mektup ya da bir ileti olabilir. Bundan sonra, iki büyük loca arasında yazışmalar, haberleşmeler ve karşılıklı bilgi alışverişi şeklinde bir iletişim kurulabilir.

Fakat böylelikle kurulacak bir iletişim, kâğıt üzerinde kalmaya mahkûmdur; gelişimi de sınırlı kalır. İlişkileri asıl geliştiren ve güçlendiren, farklı büyük locaların üyeleri olan masonların, karşılıklı olarak birbirlerine gidiş gelişleridir yani bu iş dönüp dolaşıp bireysel boyuta indirgenir.

Masonlukta bireysel ilişkiler, büyük locaların arasında iletişimin kurulmasında, örgütsel düzeydeki yazışmalardan çok daha güçlü temellerdir.

Nitekim iki büyük loca arasındaki **dostluk ilişkileri**, herhangi bir masonun yabancı bir ülkede bulunduğu sırada, oradaki bir locanın toplantılarına katılmak üzere girişimde bulunmasıyla da başlayabilir. Böyle bir girişimle bireysel boyutta başlayacak olan tanışma ve yakınlaşmalar, kısa zaman içinde obediyanslar boyutuna çıkarılabilir; yazışmalarla kurulabilecek ilişkilere oranla da çok daha hızlı bir gelişim gösterebilir. Masonlukta kurumsallık çok önemli, değerli ve gereklidir ama Masonluğun kendine özgülüğü, bireyselliği çok önemli kılar.

Bireysel Konukluk

Bir başka büyük locadan gelen bir mason, bir locanın toplantısına "konuk" (*misafir*) olarak katılma dileğinde bulunduğunda, locanın saygıdeğer üstadının / üstad-ı muhteremin konuk kardeşi oturuma kabul etmesi gerekir. [3]

Yabancı bir büyük locanın üyesi olan bir mason, önceden haber vermeksizin bir locaya apansız gelir ve toplantıya katılma dileğinde bulunursa, üyesi olduğu büyük loca ile o locanın bağlı olduğu büyük loca arasında **"tanışma"** varsa, bu konuda yeterli bilgi sahibi olmayan bir saygıdeğer üstadın / üstad-ı muhteremin kararsız tutumu nedeniyle geri çevrilemez. Buna açıkça "ayıp etmek" denir.

Bu nedenle, her saygıdeğer üstadın / üstad-ı muhteremin, büyük locanın uluslararası boyuttaki ilişkileri üzerine bilgili olması gerekir.

---

[3] Bazı büyük locaların tüzükleri uyarınca, bunun için saygıdeğer üstadın / üstad-ı muhteremin önce büyük locanın yetkililerinden izin alması gerekir.

Bununla birlikte, herhangi bir kimse kapıyı çalıp, falanca ülkeden gelmiş ve orada çalışan filanca locanın üyesi olduğunu, buradaki kardeşlerle tanışmayı, localardan birinin toplantısına katılmayı istediğini belirtecek olursa; hiçbir incelemede bulunulmaksızın, «*Ne iyi ettiniz de geldiniz!*» denilerek hemen buyur edilecek de değildir.

Her mason bunun böyle olduğunu bilmelidir. Bir yabancı ülkeye giderken, orada bulunacağı süre içinde oradaki masonlarla ilişki kurabileceğini ve localarının toplantılarına katılabilme olasılığını önceden düşünmüş olmalıdır. Eğer böyle bir niyeti varsa, gerektiğince hazırlık yapmalıdır.

Bir loca, mason olmayan bir kişiyi, mabette yapacağı herhangi bir toplantısına kabul edecek olursa düzenini yitirir. Bu kural, Masonluğun **"ezoterik"** (*içrek*) niteliğinin gereğidir. Bu, dünyadaki masonik örgütlerin tümü tarafından benimsenmiştir. Ancak bu kural, mason olmayan kimselerin, bir mason mabedini görmelerine engel değildir. Yalnızca mabette yapılan çalışmaların, mason olmayanlara yani haricîlere kapalı oluşunun göstergesidir. Bu kural tek bir durumda aşılabilir: Mabette düzenlenen ve **"beyaz oturum"** ya da **"açık oturum"** olarak anılan, mason olmayan belirgin konukların katılabildiği özel toplantı… (Bu tür bir toplantıya daha sonra ***GELENEKLER*** başlığı altındaki bölümde değineceğiz.)

Bazı mason kuruluşlarında bu kural daha da katı tutulmuştur. O büyük loca tarafından **"düzenli"** *(muntazam)* olarak tanınmayan bir kuruluşun herhangi bir üyesinin, bir locanın mabette yaptığı oturumuna kabul edilmesi, o loca için "düzen yitirme nedeni" sayılır. Bundan da locanın saygıdeğer üstadı/ üstad-ı muhterem sorumlu tutulur. Hakkında onun için hiç de olumlu sonuçlanması beklenmeyen bir disiplin soruşturması açılır. Bu bağlamda locanın diğer kimi görevlileri ve loca üyesi olanlar da suçlanabilir. Özetle, büyük bir olay çıkar.

Dolayısıyla, her saygıdeğer üstat/ üstad-ı muhterem, locasının bağlı olduğu büyük locanın, hangi obediyanslarla "tanışma" sağlamış olduğunu ya da hangi obediyansları "düzenli" olarak tanımadığını bilmelidir. Görevi aldığında bunu bilmiyorsa, bu konuyu öncelikle öğrenmeye bakmalıdır çünkü umulmadık bir anda bir konuk masonun toplantıya katılma dileğiyle karşılaşabilir. Üstelik bu bilgi, yalnızca tanınmayan bir obediyansın üyesi olan bir masonu toplantısına kabul edip etmemek bakımından değil, genel olarak gereklidir.

Mason olmayanların locaların mabetteki toplantılarına katılamayacaklarına ilişkin evrensel ve geleneksel kural, "beyaz oturum" dışında iki ayrı durumda daha aşılabilir:

a) Mason mabedinin basın ve yayın organlarına ya da kamuoyuna gösterilip tanıtılması sırasında bir çalışma örneği verilmesinde;

b) Devletin yetkili kişi ya da organlarının, bir mason locasının çalışmalarını, "mabet" denilen yerde yapılan toplantıyı da izlemek suretiyle denetlemek istemeleri durumunda.

Bunlardan ikincisiyle locaların, masonik çalışmalarını yapabilmek için ilgili devlet organlarından zorlukla izin alabildikleri ülkelerde karşılaşılabilir. Bunun üzerine o büyük loca ya bu isteme razı olmak ya da masonik etkinliklerini tümüyle tatil etmek zorunda kalır. Bir mason mabedinde yapılan masonik toplantılara haricîler katılamaz ama Masonluğun 1723 tarihli özgün temel yasasının ikinci yükümlülüğü, Masonluğun yalnızca "ezoterik" bir nitelik taşımasından kaynaklanan bu geleneksel kuralı aşar. Bunun böyle olduğunu ***YASALAR*** başlığı altındaki bölümde görmüştük.

* * *

Bir locanın toplantılarına konuk olarak katılmak dileğinde bulunan yabancı ya da tanınmayan bir masonun durumuna dönelim.

Bu kişinin, öncelikle **"mason"** olduğunu kanıtlayabilmesi, üyesi olduğu locanın bağlı olarak çalıştığı obediyansı bildirmesi, **"düzenli bir mason"** olduğunu belgeleyebilmesi, ayrıca o gün hangi derecede çalışma yapılacaksa en az o derecede bulunduğunu gösterebilmesi gereklidir.

Demek oluyor ki, her mason, yabancı bir ülkeye giderken, eğer olanak bulacak olursa oradaki bir locasının toplantısına da katılmayı düşünüyorsa, ceketinin yakasına bir mason rozeti iliştirmesinin yeterli olmayacağını bilmelidir. Bunun için önceden hazırlanmalıdır.

Şimdi bu hazırlıkların neler olabileceğini şöyle bir gözden geçirelim.

- Daha önce günümüzde "simgesel" kalmış olsa da, kendisini "mason" olarak tanıtmaya, gerektiğinde derecesini de göstermeye yarayan **"sözcükler"** (*kelimeler*) ile **"işaretler"** üzerinde bilgi edinmiş olmalıdır. Bu sözcükler ve işaretler sorulacak olursa, bunları nasıl vereceğini, bu konuda Masonluğun kendine özgü geleneksel yöntemini de bilmelidir. Özellikle yabancı bir ülkedeki bir locanın toplantısına katılmaya ilk kez niyetlenen bir mason, bu konuda deneyimli olanların önerilerini almalıdır.

- O ülkeye daha önce gitmiş ve loca toplantılarına katılmış olan masonlar bulunup bulunmadığını araştırmalıdır. Varsa, kendilerini bulup, orada farklı ritüelik ve geleneksel uygulamalar olup olmadığını öğrenmelidir. Her mason, konuk olduğu bir locada o locanın kendine özgü gelenek ve yöntemlerine uyum göstermek zorunda olduğundan, bilgisizliği ile kendi kendisini küçük düşürmemek için önceden önlemli olmalıdır.

- Büyük locanın yetkili organına (büyük sekreterliğe) başvurarak, bu büyük locanın düzenli üyelerinden olduğunu ve derecesini belirten bir tanıtma belgesi almalıdır. Çünkü -daha önce değinilmiş olduğu üzere- bazı büyük localarda bir mason kendisini masonik işaret ve sözcüklerle tanıtsa bile bu yeterli görülmez; belgesel kanıt aranır. Kötü niyetli bir kişinin işaret ve sözcükleri birtakım kitaplardan ya da internet başta olmak üzere başka kaynaklardan da öğrenmiş olması olasılığı vardır. Kaldı ki, bir kişi bunları düzenli bir mason iken öğrenmiş olabilir ama şimdi düzenini yitirmiş yani Masonluktan ayrılmış olabilir.

- Bazı büyük localarda masonik "kimlik belgesi" *(hüviyet varakası)* yeterli görülür. Bazıları ise, ilgili büyük locanın yeni tarihli bir belgesini arar. Bu nedenle her ikisini birden bulundurmak yararlıdır. Hiçbir locanın yetkili organı (büyük sekreterlik), düzenli bir üyesinin böyle bir belge istemesi durumunda bunu vermekten kaçınmaz; herhangi bir zorluk da çıkarmaz.

- Yanında bir loca toplantısına katılabilecek giyim, bir mason önlüğü, bir çift beyaz eldiven ile varsa bijusunu da bulundurmalıdır. [4]

- Gittiği yerde katılacağı loca toplantısında, üyesi olduğu loca ve büyük loca adına bir konuşma yapmayı düşünecek olursa, bunun için önceden izin ve yetki almalıdır. Bu konuda kendisini yetkili görmemelidir çünkü yapacağı herhangi bir konuşma, büyük loca için bağlayıcı olabilir. Orada kendisi bu konuşmanın bireysel olduğunu belirtse bile bu bağlayıcılıktan kaçınamaz.

- Gittiği yerdeki loca ya da localar için masonik nitelikli bir anlak -en azından armağan edebileceği yeterli sayıda biju ya da varsa büyük locasının tanıtan bir kitap- götürmeyi düşünmeli, eli boş gitmemelidir. Çünkü kendisine toplantısına katıldığı locanın bir bijusu ya da bir anlak armağan edilecek olursa, mahcup duruma düşmemeli, bunun karşılığını verebilmelidir. Bunun için de öncelikle üyesi olduğu locanın saygıdeğer üstadı / üstad-ı muhterem ile görüşmelidir.

Bir mason, gittiği yabancı ülkedeki herhangi bir **"geometrik nokta"**nın yerini öğrendiğinde, yalnız başına kapıyı çalabilir ve kendini tanıtabilir.

Fakat bundan çok daha sağlam bir yöntem, locanın toplantısına, o büyük locanın üyelerinden biri olan ve daha önceden tanışmış olduğu bir mason ile birlikte gitmektir. Özellikle, o ülkede konuşulmakta olan dili çok iyi bilmeyen bir mason, mutlaka bu yöntemi izlemeyi yeğlemelidir.

* * *

Böyle bir konuklanmada bulunacak mason için, Masonluğun Etiketi'nin gereği olarak özenle izlemesi uygun olacak tutum ve davranış bakımından, şöyle önerilerde bulunulabilir:

- Toplantıya, locanın oturumunun açılış zamanından en az yarım saat önce hatta daha erken gidilmeli. O locanın üyeleri, tanışmak ve söyleşide bulunmak isteyecektir; onlara bu olanak verilmeli.

---

[4] Türkiye'de genellikle locaların oturumuna katılacak olan masonlar için, kendi önlükleri yoksa takabilmeleri için mabetlerin girişinde hazır önlük bulundurulur. Çoğu Batı ülkelerinde ise böyle bir uygulama yoktur. Her mason, eldivenleri gibi önlüğünü de yanında bulundurur.

- Oradaki bir toplantıya katılmanın söz konusu olacağı ilgili büyük locanın yetkililerince önceden ve doğrudan bildirilmiş olsa bile, kişi kendisini tanıtacak belgeleri yanına almalı.
-
- Giyim tarzının loca toplantısına katılacak şekilde, geleneklere uygun olmasına özen gösterilmeli. [5]

- Büyük loca yetkililerince özel olarak görevlendirilme söz konusu değilse, herhangi bir konuşma yapmak gerektiğinde, bunun bireysel bir konuşma olduğunu vurgulanarak açıklamalı. Büyük locayı bağlayıcı ya da güç duruma düşürücü nitelikte sözler kullanmaktan ve açıklamalar yapmaktan özellikle sakınılmalı.

- Toplantısına salt sıradan bir "konuk" olarak katılmanın söz konusu olacağı bir yabancı locada konuşma yapılması istenmedikçe, söz almak için girişimde bulunulmamalı; toplantıyı izlemekle yetinilmeli. Şayet konuşma istenirse, olabildiğince kısa tutulmalı.

- Orada uygulanmakta olan yöntem ve gelenekler, beri yanda öteden beri görmüş ve uygulanmakta olanlardan farklıysa, bunlar üzerine önceden bilgi edinilmemişse, elden geldiğince uyum göstermeye çalışılmalı.

- Herhangi bir şekilde orada uygulanan yöntem ve gelenekleri eleştirmeye, özel olarak sorulmadıkça berideki büyük locanızda nasıl yapıldığını anlatmaya kalkışmamalı. Bu konuda bir görüşme ya da söyleşi açılacak olursa, tartışmaya girmekten kesinlikle sakınmalı.

- Hiçbir şekilde yetkilendirilmiş olunmasa bile; gidilmiş olan yabancı ülkede ister istemez berideki locayı, bu locanın bağlı olduğu büyük locayı ve ülkeyi temsil etme durumunda olunduğunu, giden tarafından böyle düşünülmese bile bir yabancı konuk masona böyle bakılacağı bilinmeli.

---

[5] Bir mason locasının toplantısına katılırken her masonun giyim bakımından gözetmesi gereken birtakım kurallar vardır. Bunlara ***KURALLAR*** başlığı altındaki bölümde değineceğiz.

Bununla birlikte, Türkiye'de bu kurallara uymak bakımından umursamazlıklar genellikle hayli geniş sayılabilecek bir hoşgörüyle karşılanmaktadır. Çoğu Batı ülkelerindeki masonlar ise böylesine hoşgörülü değildir. Bundan ötürü bir konuk masonu loca toplantılarına kabul etmemek gibi olumsuz bir tutum takınmayabilirler ama onu ayıplayabilirler. Bu ayıp bireysel olarak kalmaz, büyük locanın ayıbı olmaya uzanır.

Bazı büyük localar ise bu bakımdan Türkiye'de olduğundan çok daha gevşektir. Fakat bunu göze almayıp, riske girmeyip, önlemli olmak çok daha iyidir.

Bir Yabancı Konuk Masonun Karşılanması

Yabancı bir obediyansın üyesi olan bir konuk mason, locanın toplantısına, ya önceden bildirerek ya da hiç haber vermeksizin gelebilir.

Bir konuğun geleceği önceden bildirilmişse, locanın, konuğu karşılamak üzere hazırlıklı olması gerekir. İlk karşılamayı yapmak **"tören üstadı"**na düşer. Tören üstadı, konuk masonu saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterim ile, o da nazırlarıyla tanıştırır.

Eğer konuk mason ile belli bir yabancı dil kullanarak konuşmak gerekiyorsa, saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem ile tören üstadı da o dili bilmiyorlarsa, çevirmenlik yapacak birinin önceden ayarlanmış olması gereklidir. Böyle bir durumda, yapılacak olan konuşmaların, olabildiğince basit düzeyde tutulmasına özen gösterilmelidir.

Tanınmayan ve geleceği önceden bildirilmemiş olan bir mason, loca üyelerinden biri tarafından getirilecek olursa, bu üyenin de onu doğrudan saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem ile değil, önce locanın tören üstadı ile tanıştırması, böylece standart tanışma sırasına uyulmasını sağlaması gerekir.

Toplantıya geleceği önceden bildirilmiş olan bir yabancı mason hakkında zaten saygıdeğer üstada / üstad-ı muhtereme bilgi verilmiş olacaktır. Bu nedenle, tanınmayan ve apansız çıkıp gelen bir yabancı mason için geçerli olabilecek inceleme yöntemlerinin uygulanması gerekmez. Tanınmayan bir yabancı masonun kendi başına gelmesi durumunda ise, lokalde bulunan ve konuşabildiği dilde onunla anlaşabileceklerin, kendisine ilgi göstermeleri gerekir.

Eğer yabancı masonun bir incelemeden ya da sınamadan geçirilmesi gerekirse, bu **"dış koruyucu"** *(gözcü)* masonun görevidir. Dış koruyucu, yabancı masondan, oturumu yapılacak derece uyarınca **"el işaretleri"**ni *(lemsleri)* ve **"sözcükler"**i almak isteyecektir. Bunu konuk masona belli etmeksizin yapmaya kalkışması gerekmez çünkü bu onun görevidir ve ayıplanacak bir yanı olmadığı gibi, konuk masonu hiç de küçük düşürmez.

Fakat böyle bir durumda konuk masonun verdiği işaret ve sözcükler, kendi bildiklerinden biraz farklı olabilir. Bu konuda bir şaşkınlık geçirirse ya da kararsızlığı olursa, saygıdeğer üstadın /üstad-ı muhteremin görüşünü almalıdır.

Dış koruyucu, konuk masonun locanın oturumuna kabul edilmesinde kendince bir sakınca bulunmadığına karar verdikten sonra onu **soruşturucu** *(muhakkik)* ile tanıştırır. Soruşturucu ise, yabancı masonun, düzenli bir obediyansın düzenli bir üyesi olduğunu gösterir belgelerini isteyecek, bunları inceleyecektir. Bunu istemesinin de hiçbir ayıbı yoktur. Eğer soruşturucu bu belgelerin yazılı olduğu dili bilmiyorsa, dil bilen kardeşlere danışmalıdır.

Bu aşamada önemli bir noktayı da gözden kaçırmamak gerekir: Demek ki, bir locada soruşturucu olarak görev almış bulunan bir mason, sadece ritüelik görevlerini bilmekle yetinmemelidir. Böyle bir durumla karşılaştığı zaman, incelemekle yükümlü olduğu belgeler üzerinde de bir genel bilgi edinmiş olmalıdır. Hiç kuşkusuz, bilgi noksanı varsa saygıdeğer üstada / üstad-ı muhtereme danışacaktır.

Soruşturucunun da yabancı masonun niteliklerini uygun görmesi halinde, az önce özetlenmiş olan "konuk karşılama yöntemi" yürürlüğe girer. Bunun için soruşturucu, kendi görevini bitirdikten sonra, konuk mason ile ilgilenmek üzere tören üstadını çağıracaktır.

Birçok büyük loca, karşılıklı olarak **"tanışma"** içinde bulundukları diğer büyük locaların üyelerinden başka hiçbir yabancıyı localarının toplantılarına "konuk" olarak kabul etmez. Bu bakımdan, belgeleri uygun ya da yeterli görülmeyen bir masona, özür dileyerek toplantıya katılmasına olanak görülemediği söylenir.

* * *

Zihninize şöyle bir soru takılabilir: *«Bunları yapabilmek için görevlilerin, özellikle soruşturucunun mutlaka yabancı dil bilmesi gerekmez mi?»*

Elbette bilirlerse iyi olur. Aynı dili konuşmak iletişimi hayli kolaylaştırır. Fakat bu zorunlu değildir. Diyelim ki, konuk da yabancı dil bilme bakımından noksanlı. O zaman anlaşamayacaklar mı?.. Soruşturucu, bilmediği bir dilde düzenlenmiş olan masonik belgeleri incelediğinde, bunlarda ayrıntılarıyla ne yazılı olduğunu pek anlayamasa da bir genel kanı edinemeyecek kadar bilgi sahibi değil mi?… Eğer öyleyse, görevi üstlendikten sonra bu konudaki noksanını gidermeli.

«Nasıl?» diye de sorar mısınız?..

Çok kolay… Büyük locanın tüm görevlileri kendisine bu konuda yardımcı olur.

Mabette yapılacak çalışmalara başlanmadan önce, konuk ile söyleşilerde ve çeşitli bilgi alışverişinde bulunulur. Oturuma başlanacağı zaman, konuk masonu mabet kapısına götürmek dış koruyucunun görevidir. Buraya gelirken kendisine eşlik etmiş olan bir üye varsa, bu aşamadan sonra artık ona yapacak bir iş düşmez.

Konuk masonun mabede alınışında, bununla ilgili geleneksel yöntem uygulanır. Bunu ***GELENEKLER*** başlığı altındaki bölümde inceleyeceğiz.

* * *

Yukarıda, görevli masonların, bir konuk ile ilgili olmak üzere duraksama *(tereddüt)* geçirmeleri durumunda saygıdeğer üstada / üstad-ı muhtereme danışmaları gerektiğinden söz ettik. Bundan, bir locanın saygıdeğer üstadının / üstad-ı muhteremin bu gibi konular üzerine önceden bilgi edinmiş olması gerektiği anlamı çıkarılmamalı. Bu, saygıdeğer üstada / üstad-ı muhtereme çok ağır bir sorumluluk yüklemek olur.

Saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem de, konuk masonun geldiği büyük locada uygulanan yöntemleri bilmeyebilir. Fakat karar verme ve kararını hemen yürütme yetkisi vardır. Böyle bir yetkiyi kullanabilecek olan tek görevlidir. Kuşkusuz, kullandığı yetkinin sorumluluğunu da taşır. Diğer görevliler ise ne onun yetkisini kullanabilir ne de bu sorumluluğu üstlenebilir. Ancak bu bakımdan saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem, inisiyatif kullanmak yerine bilenlere hatta büyük locanın yetkililerine danışabilir. Bu danışma onun için küçültücü nitelik taşımaz; yanlış yapmaktan çok daha iyidir.

* * *

Bir yabancı locaya gidildiğinde, oradaki kural ve yöntemlere uymak gerektiğine değinmiştik. Aynı tutum, hiç kuşkusuz bir konuktan beklenir. Ancak öyle olmayabilir. Konuk, toplantıya kendi bildiği kural ve yöntemleri uygulayarak katılmakta olabilir.

Böyle bir durumda ona, her masonun, konuk olduğu yerdeki yöntemlere uyması gerektiğini anımsatmak, ona Masonluktaki Etiket'in bu kuralını âdeta öğretmeye kalkışmak incitici bir davranış olur. Masonluktaki Etiket bakımından doğru olan şudur: "Bırakın o kendi yöntemini uygulasın. Herhangi bir şekilde yanlış anlama olmasın, kardeşlik sevgisinde bir noksanlık duyumsamasın."

Resmî Konukluklar

Bir ya da birkaç masonun, bir yabancı obediyansa ya da bu obediyansın localarından birine, salt bireysel olarak değil de obediyanslarını temsil ederek gitmeleri durumunda, bu bir "resmî konukluk" *(resmî ziyaret)* niteliği taşır.

Böyle bir konuklanmada, ilgili obediyansa mutlaka yeterince önceden bilgi verilmiş, bir sakınca olup olmadığının sorulmuş olması gerekir.

Bir büyük locaya yazılı ya da sözlü olarak böyle bir konuklanma dileği gelecek olursa, ilgili büyük görevli, gereğinde büyük üstat ya da yardımcısına da danışarak, bu dileği olabildiğince kısa süre içinde yanıtlamalıdır. [6]

Eğer konuklar doğrudan büyük locaya geliyorsa, gerekli hazırlığın yapılması öncelikle **"büyük tören üstadı"**nın görevidir. Konukları ağırlamak üzere bir şölen de düzenlenecekse, **"büyük şölen üstadı"** *(büyük ziyafet memuru)* da kendisine düşen hazırlıklara girişir.

Bir loca, kendi başına yabancı bir obediyansa ya da bu obediyansın bir locasına resmi konuklar gönderemez. Bir büyük locanın temsilcileri bir locaya konuk olabilir ama bir locanın temsilcileri büyük locada konuklanamaz.

---

[6] Bazı büyük localarda bu işi doğrudan **büyük sekreter** yürütür. Bazı büyük localarda ise bu işi yapacak ve **büyük dış işleri sekreteri** ya da **büyük şansölye** unvanını taşıyan bir diğer büyük görevli vardır.

Bir loca, yabancı bir obediyansın resmî konuklarını kendi kendine kabul edemez. Eğer böyle bir girişimde bulunmak istiyorsa, önce bağlı olduğu büyük locanın bu konudaki görüş ve onayını almak zorundadır.

Eğer resmî konuklar bir locanın toplantısına katılacaksa, o locanın tüm ilgili görevlileri, özellikle **saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem**, **sözcü** *(hatip/yasalar sözcüsü)*, **tören üstadı** -varsa tören üstadı yardımcısı-, **dış koruyucu** *(gözcü)* ve **iç koruyucu**, konuklar onuruna bir yemek verilecekse **şölen görevlisi** *(ziyafet memuru)*, gereğince ağırlanmaları ve locanın toplantısına katılmış olmakla gerçekten kıvanç ve mutluluk duyabilmeleri bakımından özveri göstererek hazırlıklı olmalıdırlar.

Böyle bir durumda, locanın üyesi olan tüm kardeşlere de o günkü toplantıya katılırken Masonluğun Etiketi bakımından her zamankinden çok daha duyarlı olmalarının anımsatılmasında yarar vardır.

Aynı anda çok sayıda resmî konuk gelmekteyse, yapılacak işlerin paylaşılması, diğer kimi kardeşlerin de görevlendirilmeleri gerekebilecektir. Pek ender karşılaşılan böyle durumlara, Masonlukta çok önem ve değer verilir. Dolayısıyla her mason, kendisine düşecek görevleri özenle ve bunun için gerekli özveriyi göstermekten kaçınmaksızın yerine getirmelidir.

* * *

Bir mason, bir başka büyük locaya resmî bir nitelik taşıyarak yani kendi büyük locasından aldığı bir görevle gittiğinde, mabette yapılacak olan oturumda bir konuşma yapması gerekirse, bunun için hazırlıklıysa, yapacağı konuşmanın önceden hazırlanması gerekir ama yazılı metnin kâğıttan okunması şeklinde değil, bellekten ya da doğaçlama yapılması çok daha uygun olur. Bu konuşmanın kapsamının, büyük locanın yetkili görevlilerince önceden görülmüş ve onanmış olması da yararlıdır. Böylelikle, ilgili mason, sonradan eleştirilebilecek türde bir yanlışlık yapmamış olur.

Tek bir masonun bir yabancı locanın ya da büyük locanın toplantısına "resmî konuk" niteliğiyle katılması durumunda, büyük olasılıkla, mabede alındığında kendisine mabedin en itibarlı bölgesi olan ve "Doğu" olarak anılan yanında yer gösterilecektir. Çoğu obediyanslarda, Doğu'da yer alacak masonların, -konuk bile olsalar- daha önce saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem görevinde bulunmuş ya da bir büyük görevli olmaları öngörülür.

Dolayısıyla, bir başka obediyansın toplantısına resmî konuk niteliğiyle katılacak bir masonun, büyük görevlilerden biri değilse, saygıdeğer üstat / üstad-ı muhteremlik yapmış ya da yapmakta olması, toplantısına konuk olunacak obediyansa gösterilecek saygının bir gereği olarak uygun düşer.

* * *

Bir noktanın yanlış anlaşılmaması için yinelemede bulunalım… Burada sadece resmî konukluk durumundan söz ediyoruz; sıradan bir konuklanmadan değil. Yukarıda anlatmış olduklarımız, *"Daha önce bir locada saygıdeğer üstatlık / üstad-ı muhteremlik yapmamış ya da büyük görevli olmayan bir mason resmî konuk olamaz."* anlamına da çekilmemeli. Her mason resmî konuklar arasında yer alabilir ama bir büyük görevli değilse ya da daha önce saygıdeğer üstatlık / üstad-ı muhteremlik yapmamışsa tek başına resmî konuk olamaz.

Resmî konuk olacak masonun yanında, görevi nedeniyle taşımakta olduğu masonik unvan ile uyumlu **kordon** ya da **eşarp** da bulunmalıdır.

Üyesi olduğu büyük locanın protokolünde yer almayan, bir locada daha önce saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem olarak görevde bulunmamış bir konuk mason, mabetteki toplantı sırasında, derecesine göre ya Güney ya da Kuzey olarak anılan bölümde yer alır. Kordon takmış olsa bile, kendisine "resmî konuk" olduğu gerekçesiyle bir ayrıcalık tanınmaz ve Doğu'ya alınmaz. [7]

En az iki masonun bir yabancı locanın ya da büyük locanın toplantısına "resmî konuk" olarak katılmaları durumunda, yalnızca protokol bakımından en üst düzeyde olanı **"yetkili temsilci"** niteliğini taşır. Ancak zaman zaman karşılaşılan bazı durumlarda -örneğin protokol bakımından en üst düzeyde bulunan mason konuşulması gereken yabancı dili yeterince iyi bilmediğinden görüşmeleri kendisinin yerine o dili çok daha iyi bilen bir diğer masonun yürütmesini ve gerekli konuşmaları da öncelikle onun yapmasını daha uygun bulacak olursa- yetkili temsilciliği bir diğer mason üstlenir. Aslında daha üst düzeyde olan mason, bu değişikliği, anlayışla karşılamalıdır.

Fakat resmî konuklar arasında büyük üstat da bulunuyorsa, yabancı dil bilgisi her ne olursa olsun, başka biri yetkili temsilci olamaz. Böyle bir durumda, konuklardan yalnızca büyük üstat ya da "yetkili temsilci" olan mason Doğu'ya alınır; diğerleri ise derecelerine göre Güney'de ya da Kuzey'de oturur. Toplantı bir locada yapılıyorsa, saygıdeğer üstadın / üstad-ı muhteremin, daha çok sayıda konuğu Doğu'ya almak gibi bir tasası olmamalıdır çünkü bu hiç de gerekli değildir.

---

[7] Türk Masonluğu'nda "kordon kuşanmak" her nedense öteden beri hayli hafife alınmıştır. Bunun salt görevlilere özgü olduğu gibi bir yanlış kanı yerleştirilmiş, diğer masonların da kordon kuşanmaları "gösteriş" olarak nitelenmiştir. Batı ülkelerinde ise bu hiç de böyle değildir. Her mason, mabetteki oturuma katılırken kendi derecesi ya da unvanına özgü kordonu kuşanır. Hele bir başka obediyansın toplantısına katılıyorsa buna daha da özen gösterir. Çünkü kordon, Masonluğun kendine özgü kuşanım öğelerinden biridir. Masonluk Türkiye'ye Batı ülkelerinden gelmiş olduğuna göre, burada kimilerinin kendilerine özgü yerleştirmiş olduğu kanının doğruluğu hayli tartışmalıdır. Bir kordonun maliyeti de bu konudaki etkenlerden biri olarak gösterilemez.

Resmî konuklar arasındaki yetkili temsilci, katıldığı toplantıda mutlaka söz alarak bir konuşma yapar. Eğer bu toplantının bir uluslararası niteliği ya da özelliği varsa, dolayısıyla toplantıya aynı anda birkaç büyük locanın yetkili temsilcisi katılmaktaysa; kimlerin ne zaman ve hangi sırayla konuşma yapacakları önceden belirlenir. Tüm konuklara da toplantı başlamadan önce kimlerin hangi sırayla konuşacaklarına ilişkin bir program verilir. Yetkili temsilci, bu programa uymaya dikkat etmelidir. Eğer böyle bir program verilmemişse, uygun zamanda söz alarak konuşmasını yapar. Bu uygun zamanı, mabede giriş esnasında uygulanmış olan **"protokol sırası"** belirler.

Yetkili temsilci niteliğini taşıyan bir mason, konuşmasını bitirdikten sonra, kendisiyle birlikte gelmiş olan diğer masonları, konuk oldukları bu loca ya da büyük locayı -uygun düşüyorsa, hazır bulunan başka resmî konuklar ile birlikte- **onurlandırma** için alkışa çağırabilir. Bunun üzerine konuk kardeşler hep birlikte ayağa kalkar ve yetkili temsilciye uyarak **"üç kez üçlü alkış"** yapar. [8]

Eğer bir **"uluslararası konvan"** gibi çeşitli obediyanslardan gelmiş olan birçok konuğun katıldığı bir toplantı yapılıyorsa, her obediyansın yetkili temsilcisi ayrı ayrı onurlandırma çağrısında bulunmaz. Bu çağrıyı, en son konuşacak yetkili temsilci yapar ve diğer obediyansların yetkili temsilcileriyle diğer konuklar da ona uyarlar.

Kardeş Sofraları ve Şölenler

Yabancı obediyansların üyesi olan masonların da konuk olarak katıldığı bir loca toplantısından sonra düzenlenen bir kardeş sofrasının, locanın olağan olarak düzenlediği kardeş sofralarından pek farklı olması gerekmez.

Bu sofralarda, başka bir locanın üyesi olan herhangi bir konuk, niteliğine ve masonik unvanına göre nasıl ağırlanırsa, yabancı bir obediyanstan gelmiş olan bir konuk da aynı şekilde, ancak yabancı olduğu da göz önünde tutularak belki biraz daha özenli olarak ağırlanır.

Mabette konuklar nereye alınmışsa, kardeş sofrasında da bununla uyumlu bir yerde otururlar. Dolayısıyla, mabetteki oturumda Doğu'da yer almış bulunan bir masonun, kardeş sofrasında da sofranın başında oturması gerekir. (Masonlukta kardeş sofrasındaki protokol kurallarını ***GELENEKLER*** başlığı altındaki bölümde ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.)

---

[8] Türk Masonluğu'nda "üç kez üçlü alkış" terimi yerine **"üçlü alkış"** teriminin kullanılmış olduğu da görülebilir. Bu kullanım yanlıştır. Üçlü alkışta üç kez el çırpılır. Bu birinci derecenin alkışıdır. Bir onurlandırma ya da kutlama amacıyla yapılan, üst üste üç kez el çırpılan alkış ise "üç kez üçlü alkış"tır. Kimi yerde üç alkışın "2+1" tarzında ya da tempolu uygulandığı görülebilir.

Bir yabancı obediyansın üyesi olan masonun, toplantısına konuk olarak katıldığı locada, mabetteki oturum sırasında bir konuşma yapmış olsa da olmasa da kardeş sofrasında mutlaka söz alarak bir konuşma yapması, en azından iyi dileklerini belirtmesi, konuşmasının sonunda da konuk olduğu loca ile bu locanın bağlı olduğu obediyansın büyük üstadı onuruna kadeh kaldırması gerekir. (Bunun anlamı, kadeh kaldırmanın, mabette yapılan onurlandırma alkışının karşılığı olmasıdır. Masonlukta alkış, ritüelik ortama özgüdür. Kardeş sofrasının kendisine özgü bir ritüeli olsa da burada alkış yapılmaz.)

Eğer bir konuk masonun kendi locası ya da büyük locasından getirmiş olduğu bir **armağan** ya da **andaç** varsa, bunu mabetteki oturum sırasında yapmış olabileceği konuşmanın sonunda vermemişse, sofrada onura kadeh kaldırmadan önce vermesi uygun düşer.

Locanın kardeş sofrasında konuk masonun yaptığı konuşmaya saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem karşılık verir. Konuk masondan, kendi locasına ya da obediyansına döndüğünde, bu locanın tüm üyelerinin saygı ve sevgilerini götürmesi ricasında bulunur; uygun görecek olursa o masona kendi locasının bijusunu, önceden hazırlanmışsa bir diğer armağan verir. (Ancak bunlar mabette yapılmış, kardeş sofrasına kalmamış olabilir.) Bundan sonra, locasının tüm üyelerini konuk ile birlikte onun üyesi olduğu obediyansın ve büyük üstadının onuruna kadeh kaldırmaya çağırır.

* * *

Çok sayıda değişik obediyansın temsilcilerini ağırlamakta olan bir büyük locanın büyük üstadı ya da locanın saygıdeğer üstadı / üstad-ı muhterem, kendileri onuruna her kadeh kaldırılışta, buna karşılık vererek kendi üyelerini topluca kadeh kaldırmaya çağırmaz. Ancak konukların tüm kadeh kaldırmaları tamamlandıktan sonra, kendi üyelerini topluca konukların ve temsil etmekte oldukları obediyansların onuruna kadeh kaldırmaya çağırır.

Bir "yetkili temsilci"nin liderliğindeki konuklardan diğerleri de isterlerse kardeş sofrası ya da şölende söz alabilir. Ancak, başka obediyanslardan da gelmiş olan birçok konuk varsa, kendilerinden özellikle istenmedikçe söz almaktan kaçınmaları daha uygun düşer. Yaptıkları konuşmanın sonunda da isterlerse yalnızca kendi adlarına kadeh kaldırabilirler. Ev sahibi durumunda olan masonlar ise, bireysel konuşma yapacak olurlarsa, konuşmalarının sonunda konukların onuruna kadeh kaldırmaz.

Kimileri, tüm bu geleneksel yöntemleri, bir sürü gereksiz uygulama ve gösteriş olarak niteleyebilir. Fakat Masonlukta evrensel boyutta geleneksel olarak bunlara çok önem ve çok değer verildiğini, dünyadaki tüm mason kuruluşlarının bu konuda uyuştuklarını da bilmek gerekir. Bir gün, bunlar artık çağın gerisinde kalmış olarak nitelenip terk edilirse o başka...

LOCA İLE BÜYÜK LOCA ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Birçok masonik yazında, bir locanın tüm üyeleriyle birlikte "düzenli" olması için, şöyle bir koşulun mutlaka sağlanmış olmasının gerektiğinin belirtildiği görülebilir: **BAĞIMSIZ LOCADA ÖZGÜR MASON**.

Demek oluyor ki, **locanın bağımsızlığı**, onun düzenli olmasını sağlayan birçok koşuldan biri olarak kabul edilmektedir. Ancak, burada sözü edilen bağımsızlık, bir locanın kendinden üstün hiçbir güç ve otorite tanımadığını, etkinliklerinde her istediğini ve kendi istediğince yapabileceğini ortaya koyan bir kavram olarak alınamaz. Bir büyük locaya bağlı olarak çalışan bir loca, Masonluktaki **"obediyans"** kavramının gereği olarak, önce büyük locanın tüzüklerine ve kararlarına, sonra da büyük locanın yetkili organı olan yönetim kurulunun istek ve yönergelerine uymak zorundadır. Buna ***LOCA*** başlığı altındaki bölümde uzun uzadıya değinmiştik. Demek oluyor ki, bu deyişteki "bağımsız" sıfatını "**özerk**" anlamında almak gerekir. Bu, kendi iç işlerindeki bağımsızlıktır. [9]

Loca, çalışma programının hazırlanmasında, düzenleyeceği oturumların gündemlerinin düzenlenmesinde, görevlilerinin seçiminde ve oturumlarının yönetiminde, büyük locanın belirlediği genel kurallara uymak zorunda oluşunun dışında, tümüyle serbesttir.

Büyük locanın koyduğu bazı kuralların ve sınırlandırmaların ise haklı bir gerekçesi vardır.

Her loca kendi bildiğini okuyacak olursa, ne "obediyans" kavramının ne de uygulamasının bir anlamı ve gereği kalır. Aynı büyük locaya bağlı olarak çalışan localar, belli bir düzen ve disiplin altında olmalı, uygulamalarında benzerlik göstermelidir. Bu düzen ve disiplini benimsemeyen bir loca, isterse büyük locadan ayrılabilir. Buna uyum göstermeyen bir loca ise, büyük locanın yetkili organlarınca sorgulamaya çekilir; tutumunda diretecek olursa kapatılır. Bu kapatmanın anlamı, büyük loca ilişkisinin kesilmesidir.

Aslında bir loca, büyük loca ile olan ilişkilerini "olması gerektiği gibi" kurar ve sürdürürse, aralarında hiçbir sorun çıkmaz. Bu konuda öncelikli olan, birçok locayı "eşitlik" anlayışı içinde yönetmek durumunda bulunan büyük locadır. Localardan her birinin büyük locanın istek ve yönergelerine karşı anlayışlı olması, olumlu bir tutum takınması gerekir. Bir diğer deyişle, ilişkilerin uyumlu olmasını büyük loca değil, loca sağlar.

Bir locanın büyük loca ile uyumlu bir ilişki içinde olması, büyük locaya karşı olan yükümlülüklerini aksatmadan yerine getirmesine de bağlıdır.

[9] **ÖZERKLİK:** Kendi gücüne ve egemenliğine sahip olma durumu.

Bir locanın büyük locaya karşı olan yükümlülüklerini teker teker sayıp dökmek gerekli değildir. Bunlardan, bu kitabın birçok bölümünde yer yer söz etmekteyiz. Dolayısıyla burada, yalnızca bir loca ile büyük locanın ilişkilerinin Masonluğun Etiketi bakımından önemli bazı incelik ve ayrıntılarına değinmekle yetineceğiz. Bunların çoğu da Masonlukta büyük bir duyarlılıkla izlenmesi gereken **"protokol"** ile bağlantılıdır. Fakat bundan önce, bir büyük locanın, çatısı altına aldığı yeni bir locaya karşı olan sorumluluklarını görelim. [10]

Yeni Bir Locanın Kuruluşu

Yeni bir locanın kuruluşu sırasında, büyük loca yönetim kurulu, kuruculara gerekli ilgiyi gösterir. Büyük görevliler de kendilerine düşenleri yerine getirir. Büyük loca yetkililerinin, locanın kuruluşu sırasında gösterecekleri yakınlık, locanın yalnızca kurucu üyeleri üzerinde değil, ileride yönetimini üstlenecek diğer kardeşler üzerinde de olumlu bir etki bırakır.

Büyük locada yönetici durumunda olan masonlar, göreve, yönetmekte oldukları locaların temsilcilerinin oylarıyla seçilmiştir. Bu nedenle sadece kendilerini düşünmezler. Tutum ve davranışlarının, kendilerinden sonra yönetimi devralacak kardeşler için de örnek oluşturacağını göz önünde tutarlar. Böylelikle, loca ile büyük loca arasında olumlu olarak kurulan ilişkilerin, olumlu sürmesi olanağı doğar.

* * *

Yeni bir locanın **kuruluş töreni** büyük görevlilerin yönetiminde yapılır. Bunun için, büyük üstadın ve diğer büyük görevlilerin, yeni bir locanın kuruluşunda uygulanan ritüelik töreni çok iyi bilmeleri gerekir.

Locanın kurucuları, bu tören için önceden hazırlanmış olacaktır. Büyük üstat ya da vekilinin yönetiminde ve büyük görevlilerin katıldıkları törende hiçbir aksama olmamasını ve yanlışlık yapılmamasını beklerler. Büyük görevlilerin onları düş kırıklığına uğratmamaları gerekir. Bir törende locanın görevlileri görevlerini iyi biliyor ve başarıyla uyguluyorlarsa, büyük görevlilerin bunu daha iyi bilmesi ve üstün bir başarıyla uygulamaları beklenir. Bu, yeni bir locanın kurucusu olan kardeşlerin doğal hakkıdır.

---

[10] Daha önce belirtmiş olduğumuz bir noktayı burada yinelemekte yarar var. Burada "büyük loca" terimi geçtiğinde bu bir "ana büyük loca" olabileceği gibi bir "bölge büyük locası" ya da "il büyük locası" gibi bir ikincil mason örgütü de olabilir. Ana büyük loca ile ikincil büyük localar arasında tüzükler ve yetkiler bakımından önemli farklar vardır ama Masonluğun Etiketi ve loca ile büyük loca ilişkileri bakımından çok önemli bir fark yoktur.

Kuruluş töreninde, yeni locanın büyük locaya katıldığını kanıtlayan **"patent"** (*kuruluş belgesi/berat*) ve locanın adına düzenlenmiş olan **"mühür"** mutlaka göreve getirilen ilk saygıdeğer üstada / üstad-ı muhtereme teslim edilir. Dolayısıyla, yönetim kurulu adına **büyük sekreter**, bunları zamanında hazırlatmış, locanın patentini büyük üstada imzalatmıştır.

Yeni bir locanın kuruluş töreni, ilk saygıdeğer üstadın / üstad-ı muhteremin ve diğer ilk görevlilerin görevlerine getirilmeleri (*isat*) ile bütünleşir. Bu törenden sonra geleneksel olarak bir **şölen *(agap)*** düzenlenir. [11]

Yeni locanın kurucuları, kuruluş törenlerini yaparak çalışmalarına başlamalarını sağlayan büyük görevlilerin tümünü, bu şölende de görmek ister. Bu onların en doğal hakkıdır. Dolayısıyla, büyük görevliler, törene katıldıkları gibi hiç eksiksiz olarak yeni locanın ilk şölenine de katılır.

Protokol

Bir locanın saygıdeğer üstadı / üstad-ı muhterem "protokol" konusunu çok iyi bilmelidir. Fakat bu bağlamda bir locada sadece saygıdeğer üstadın / üstad-ı muhteremin bilgisine güvenmekle de yetinilmez. Diğer görevlilerden kimileri de protokolü çok iyi bilmelidir. Özellikle, saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem her an kendisine danışabileceği için **sözcü** *(hatip/yasalar sözcüsü)*, konukların mabede girişlerinde önemli görevleri olan **dış koruyucu** *(gözcü)*, mabede girişlerde her an ilgili görevlilere bir yönerge vermesi gerekebilecek olan **birinci nazır**, törenlerde her şeyin hem zamanında hem gereğine uygun bir şekilde yürütülmesi bakımından birçok sorumluluğu olan **soruşturucu** ve hiç kuşkusuz **tören üstadı**, protokolü çok iyi bilmesi gereken görevlilerdir. [12]

Yukarıda önceki saygıdeğer üstat / önceki üstad-ı muhteremden hiç söz etmedik. Elbette öyle oldu çünkü yeni kurulan bir locada böyle bir kişi yoktur. Ancak daha önce başka localarda saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem olarak görev yapmış masonlar bulunabilir. Yeni locanın saygıdeğer üstadı /üstad-ı muhterem, görev dönemi sona erip yerine bir başkası seçildiğinde, daha önce bir başka locada bu niteliği taşımış olsa bile şimdi bu locada önceki saygıdeğer üstat / önceki üstad-ı muhterem olacaktır. Dolayısıyla, her saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem, bir gün "önceki saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem" olacağını, böylece yeni bir sorumluluk üstleneceğini bilmelidir.

Her büyük locanın bir **protokol tüzüğü** ya da **protokol ritüeli** vardır. Bu tüzük ya da ritüelde, gerek büyük loca gerekse loca toplantıları sırasında protokol konuklarının nasıl karşılanıp ağırlanacakları belirtilir. Ayrıntılara girilmez çünkü bunu **gelenekler** bütünler.

---

[11] Bir locanın yeni görevlilerinin göreve getirilmesi töreninden sonra düzenlenen sofraya "şölen" ya da "agap" denişinin nedeni için MASON SÖZLÜĞÜ'ne bakınız. Öneri: https://www.academia.edu/103698157/

[12] Bazı obediyanslarda, törenleri düzenleyip yöneten ve **"tören yönetmeni"** olarak anılan bir diğer görevli vardır.

Bir locadaki törenlerde, protokol kurallarına göre karşılanıp ağırlanmaları gereken kardeşleri şöyle sıralayabiliriz:

a) Büyük üstat veya kendisini temsil etmekle görevlendirilmiş olan bir diğer büyük görevli;
b) Başka büyük locaların büyük üstatları ya da temsilcileri;
c) Büyük locanın ilişkide bulunduğu yüksek derece otoritesinin başkanı ya da temsilcisi; [13]
d) Önceki ve eski büyük üstatlar;
e) Büyük görevliler;
f) Yüksek derece atölyelerinin başkanları ya da temsilcileri;
g) Diğer locaların saygıdeğer üstat / üstad-ı muhteremleri ya da temsilcileri;

Görüldüğü üzere, bir yabancı obediyanstan gelerek locaya konuk olan bir mason da kendi obediyansında bir büyük görevli ya da bir locanın saygıdeğer üstadı / üstad-ı muhterem ise, bir **yetkili temsilci** niteliği taşıyarak gelmekteyse, protokol kuralları uygulanarak karşılanır ve ağırlanır.

Bu aşamada, protokolün uygulanışının ayrıntılarına girmeyeceğiz. Bu ayrıntılara sırası geldiğinde "Mabede Giriş", "Mabetteki Oturma Düzeni", "Oturumda Söz Alma Yöntemi" ve "Mabetten Çıkış" başlıkları altında olmak üzere daha sonraki bölümlerde değineceğiz. Burada konumuz Masonluğun Etiketi ile bağlantılı "ilişkiler" üzerine kuruludur ve bu bakımdan önemli olan şudur:

Protokol gereklerini iyi yerine getirmeyen, aksatan ya da yanlış uygulayan bir loca, bundan ötürü cezalandırılacak değildir. Fakat locadaki saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem, bu nedenle bir sitem, serzeniş, ayıplama ya da kınama ile karşılaşmamaya da özen göstermelidir. Bu bakımdan, eksik ya da yanlış uygulamalarından ötürü sonradan utanç duymamak için önceden hazırlıklı olarak elinden geleni yapar.

Bireysel düşünceler ya da yaklaşımlar bir değerlendirme ölçüsü olarak alınamaz. **Her mason görevinin hakkını verir.** Her mason taşıdığı masonik unvanın gereklerine göre davranır. Belli bir görev unvanı taşıyan bir mason bir locaya ya da bir başka büyük locaya konuk olarak gittiği zaman, gerektiğince karşılanıp ağırlanmayı bekler. Bunu kişisel olarak kendisi için değil, temsil etmekte olduğu kurum adına ister. Gerektiğince karşılanıp ağırlanmak hakkıdır. **Masonluktaki Etiket bunu gerektirir.** Onu karşılayıp ağırlayacak olanlar Masonluğun bu doğrusunu bilmelidir.

---

[13] Türkiye'de Özgür Masonlar Büyük Locası bakımından Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti **Türkiye Süprem Konseyi**'nin grankomandörü; Kadın Mason Büyük Locası bakımından **Türkiye Kadın Süprem Konseyi**'nin grankomandörü… Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'nın protokol uygulamasında ise yüksek derecelerin temsilcileri yoktur.

Locaların Denetimi

Büyük loca ile her bir loca arasındaki ilişkilerin uyumlu bir şekilde yürümesinin öncelikle her bir locanın ayrı ayrı olmak üzere tutumlarına bağlı olduğuna daha önce değinmiştik. Her ne kadar büyük locayı localar oluşturuyorsa da, her bir locanın büyük locanın tüzükleriyle kararlarına, yetkili organlarının bildirge ve yönergelerine uymak zorunda olduğunu da belirtmiştik.

Bu bakımdan bir loca ile bir büyük locaya karşılaştıracak olursak, büyük locanın herhangi bir locadan çok daha güçlü olduğunu söyleyebiliriz. Bu güç, büyük locanın BÜYÜK oluşundan ya da bu sıfatı taşımakta oluşundan değil, birçok locadan oluşmasından ileri gelir. Nitekim büyük locanın toplantılarında locanın sadece temsilcilerinin bulunabilmesine ve bu temsilcilerin büyük loca protokolünde yer almamalarına karşılık, loca toplantılarında büyük loca yöneticilerinin protokol kuralları uyarınca karşılanıp ağırlanmalarının gerekmesi de bunun bir göstergesidir.

Dolayısıyla büyük loca yönetimi, locaları, tüm örgüt adına hareketle yönetir ama sadece yönetmekle kalmaz; tüzüklerinde benimsenmiş yöntem uyarınca denetler.

* * *

Büyük locanın locaları denetlemesi üç ayrı şekilde gerçekleştirilebilir:

a) Büyük loca her bir locadan bir "çalışma programı" ister. Yıllık ya da belki yarı-yıllık olabilecek bu çalışma programını kendi yetkili kurulunda inceler. Program kapsamında eksik ya da uygun görmediği gündemler varsa, bunların düzeltilmesini ister.

b) Büyük loca, kendisine bağlı olarak çalışmakta olan locaların her birinde sürekli olarak bir **"denetçi"** *(müfettiş)* bulundurur. Locaların denetçilerini yetkili kurulunda -genellikle yönetim kurulunda- belirler. Her denetçi, görevlendirildiği locanın toplantılarına sık sık katılır. İzlenimleri hakkında büyük locaya belli tarihlerde rapor verir. İvedi bir durumda ilgili büyük görevliye -gerekiyorsa doğrudan büyük üstada- bilgi iletir.

c) Sürekli olarak görevlendirilen bir denetçi olsun ya da olmasın, büyük loca kendi görevlileri ya da görevlendireceği başka masonlar aracılığıyla locanın çalışmalarını ve etkinliklerini izler. Bu izleme bir bakıma denetleme olarak nitelenebilir.

Bunların yapılması, locanın özerkliğini zedelemez. Olağanüstü bir durum söz konusu olmadığı sürece, locaların denetlenmesini bir "güvensizlik" göstergesi olarak almak da doğru olmaz. Denetimin en önemli gerekçesi locanın çalışma ve uygulamalarının gereğine uygun olmasını gözetmek, aynı zamanda tüm localar arasında da olabildiğince uyum sağlamaktır.

Bir locanın çalışmalarında birtakım aksaklıklar, yanlışlıklar ya da uyumsuzluklar görülecek olursa, hemen bu locanın kapatılması yoluna gidilmez. Bir locanın kurulması kolay iş değildir. Çalışmalarında birtakım aksamalar, yanlışlıklar ya da uyumsuzluklar görülüyorsa; önce bunların giderilmesine çalışılır, bunun için o locaya destek verilir.

Dolayısıyla, böyle bir durumda doğrudan büyük üstat ya da ilgili büyük görevli locanın saygıdeğer üstadını uyarır. Hatta uyarmakla da kalmaz, locanın düzenini koruması için birtakım önerilerde de bulunur.

Locanın Düzensizliğe Yönelmesi

Eğer locadaki saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem, yapılan uyarı ve önerileri göz önünde tutarak ve gelenekler uyarınca kendisine tanınmış olan yetkilerini kullanarak locasına çeki düzen verebilecek olursa herhangi bir sorun kalmaz. Fakat locanın aksayan yönleriyle düzensizliğe yönelme eğilimi artık onun da kontrolünden çıkmışsa ya da saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem çağrılmış olmasına karşın bu konuda görüşmeye yanaşmazsa, locanın çalışmalarının bir an önce durdurulması gerekir.

Her büyük locanın tüzüklerinde böyle bir durumda ne yapılacağı belirtilmiştir. Locanın düzensizliğe yönelmesinin sorumlularını saptamak ve haklarında gerekli "**disiplin soruşturması**"nı başlatmak gerekecektir. İşin bu ve sonraki aşamasını ***DİSİPLİN*** başlığı altında göreceğiz.

Böyle bir durumda, büyük üstadın ve diğer büyük görevlilerin locanın toplantısına katılarak kardeşlerle görüşmeye, tartışmaya girişmelerine gerek yoktur. Hatta bundan kaçınırlar bile çünkü böyle bir girişim, iyi niyet taşımakta oluşuna karşın, polemiğe yol açmaktan başka bir işe yaramaz.

* * *

Locanın düzensizliğe yönelmesi doğrudan saygıdeğer üstadın / üstad-ı muhteremin kişisel tutumundan kaynaklanıyorsa ya da saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem locasının düzenini ve çalışmalarındaki disiplini sağlamada umursamazlık gösteriyorsa, umursamasına karşın bunu başaramıyorsa, büyük üstat onu görevinden uzaklaştırabilir. Kuşkusuz bu uzaklaştırmanın hemen ardından, artık kendisine "saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem" denilemeyecek olan bu masonun, ilgili disiplin kuruluna verilerek yargılanması gerekecektir.

Ancak büyük üstat bu bakımdan olağanüstü yetkilerle donatılmamışsa, böyle bir işi salt kendi buyrultusuyla yapmaz. Konuyu yönetim kuruluna getirir ve diğer büyük görevlilerle görüş alışverişinde bulunarak paylaşır. Yönetim kurulu ilgili saygıdeğer üstadın / üstad-ı muhteremin görevinden alınmasının çözüm olmayacağı kanısına varırsa, -görevden alınmasını onaylasa bile- locanın çalışmaları geçici olarak askıya alınabilir. Bu işlem belli bir süre için ya da ne zaman sonuçlandırılacağı bilinemediğinden süresiz de olabilir.

Şimdi sık sık sorulan bir soruyu gündeme getirelim: *«Büyük üstat ya da yönetim kurulu bir locanın saygıdeğer üstadını / üstad-ı muhteremi görevden alabilir ya da uzaklaştırabilir mi?... Bu, locanın özerkliğini zedelemez mi?»*

Burada keyfî bir tutumdan ya da büyük loca ile loca arasındaki herhangi basit bir uyuşmazlıktan söz etmiyoruz. Sözünü ettiğimiz durum, bir locanın artık düzensizliğe yönelmiş olması ve bundan ötürü saygıdeğer üstadın / üstad-ı muhterimin sorumlu tutulduğu çok ciddî bir durumdur. Böyle bir duruma düşmüş olan bir locada artık locanın özerkliğinden dem vurmaya kalkışmak, Masonluğun Etiketi'nde hiçbir hukuka dayandırılamaz. Büyük üstat ve yönetim kurulu büyük locanın genel düzenini korumak zorundadır. Bırakın bir locanın düzensizliğe yönelmesinin birtakım diğer locaları da etkileme olasılığını, bir büyük locanın düzenli *(muntazam)* olması için, bünyesinde hiçbir düzensiz *(gayri muntazam)* loca bulunmaması gerekir. Dolayısıyla büyük üstat ya da yönetim kurulunun böyle bir girişimde bulunmaları, büyük locanın düzenini korumak için de alınmış bir önlemdir. Büyük locanın çatısı altında düzensiz bir locanın barındırılmasındansa, böyle bir locanın kapatılması daha iyi ve daha doğrudur.

Kaldı ki, bir saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem, seçildikten sonra her kim tarafından göreve getirilmiş *(isat edilmiş)* olursa olsun, bu işlem "büyük üstat" adına yapılmıştır. En azından bu nedenle, büyük üstadın, saygıdeğer üstadı / üstad-ı muhteremi loca üyelerinin seçmiş olmasına karşın, görevden alma yetkisi vardır. Bu yetkinin geçerli olup olmadığının tartışılması abestir. (Burada bu konunun üzerinde burada duyarlıkla, -belki de uzatılarak- duruluşunun nedeni, böyle olaylarla karşılaşılmış oluşundan dolayıdır.)

Bir locanın kesin olarak kapatılma kararını ise genel kurul *(büyük kurul)* verir. Locanın kapatılması, kimi kardeşlerin ilgili disiplin kuruluna verilerek haklarında disiplin soruşturması açılmasını engellemez. Çünkü bir locanın kapatılmasına neden olmak da bir **"masonik suç"** niteliği taşır. Kapatılan bir locanın patenti ve mührü geri alınır. Tüm belgelerine ve varsa mallarına yönetim kurulunca el konulur.

Bir locanın kurulması kolay bir iş değildir ama Masonlukta sevinçle karşılanan, kutlanan bir olay olduğundan severek katlanılır. Kurulmuş olan bir locanın kapatılması ise, tüzükler uyarınca birtakım yönetimsel süreçleri gerektirmesine karşın kolay bir iştir ama büyük locada üzüntüye ve sıkıntıya yol açar. Locanın kapatılmasına büyük locanın en yetkili organında karar verilmiş olmasına karşın, localarda yer yer birtakım huzursuzluklar doğabilir. Soru işaretlerinin, söylentilerin, büyük üstat ve yönetim kuruluna dedikodu tarzında yöneltilen kusurlar iddialarının ardı arkası zor kesilir. Özetle, bir locasını kapatan büyük loca da bundan zarar görür; en azından yıpranır.

Bu nedenle, locasının düzenini korumak için elinden gelen her şeyi yapmak, hiçbir tüzükte yazılı olmasa bile, her masonun temel görevlerinden biridir.

* * *

Yukarıda bir olayın sonucunu anlattık ama bir locanın düzensizliğe yönelmesine neden olan durumlardan somut olarak söz etmedik. Onun için şimdi geri dönelim ve tüm bu anlattıklarımızın -hiç istenmemesine karşın- neden ve hangi koşullar altında ortaya çıkabileceğine değinelim.

Locanın Yetersizliği ve Disiplinsizliği

Bir locanın "düzensiz" *(gayri muntazam)* duruma düşmesinin nedenlerinden biri, çalışmalarının sürdürebilmesi için yeterli sayıda üyesinin kalmamasıdır.

Aslında, çalışabilme olanağını yitiren bir locanın kapanması gerekir. Fakat büyük loca -kuşkusuz sağlam bir gerekçeyle- o locanın kapanmamasını da isteyebilir. Bu amaçla büyük loca yetkilileri, başka localardan o locaya üye katılımı sağlayarak düzensizliğe düşmeden varlığını sürdürmesine çalışabilir.

Büyük locanın tüzükleri aynı vadide "katılmış üye" olgusuna olanak tanıyorsa bunun yapılabilmesi olanağı vardır. Kimi masonlardan, hiç olmazsa bir süre için zor duruma düşmüş olan locaya katılmış üye olmaları ricasında bulunulur. İlgili locanın üyelerinden -özellikle büyük görevlilerden- böyle bir istem gelmesi durumunda, aynı vadideki diğer locaların üyesi olan masonlar onları kırmaz, bu dileği yerine getirir. Loca, üye sayısı bakımından kendini toparlayıp artık hiçbir katılmış üyesi olmasa da düzenli olarak çalışmalarını sürdürebilecek düzeye eriştiğinde, isterlerse locaya destek vermiş olanlar ayrılabilir.

Tüzüklerinde "katılmış üyelik" olmayan büyük localarda bunu sağlayabilmek daha zordur. Çünkü bu kez locanın kapanmaması için destek vermeye gönüllü olanların kendi localarından ayrılıp ilgili locaya geçmeleri gerekecektir. Bir masondan böyle bir özveriyi göstermesi beklenir. Ancak işin gerçeği de şudur: Çoğu masonlar, kendileri zorunlu görmedikçe ya da bireysel gerekçeleri olmadığı sürece localarından ayrılmak, bir başka locaya geçmek istemez.

Sıkıntıya düşen loca bir vadide çalışan "tek loca" ise, onun durumu çok daha zordur. Böyle bir durumda mutlaka yönetim kurulunun işe el atması gerekir. Bu amaçla yönetim kurulunun bir olağanüstü genel kurul *(büyük kurul)* toplantısı çağrısı yaparak, konuya büyük locanın bu en yetkili organında çözüm araması en uygun düşecek tutum olur.

Eğer bir loca, Masonluğun amaçları ve ilkeleriyle uyumlu olmayan ya da yasalara ve büyük locada benimsenmiş geleneklere aykırı birtakım girişimlerde bulunup etkinlikler gösterecek, bu yüzden düzensizliğe yönelirse, böyle bir locayı kurtarmak çok zor olur. Büyük locanın, kendi düzenini koruyabilmesi bakımından, bu locayı kapatması gerekebilir.

Bir locanın yukarıda sözünü etmiş olduğumuz nedenlerden birinin sonucunda düzensizliğe yönelmesinin yanı sıra, kurumsal boyutta **"disiplinsizlik"** olarak nitelenebilecek bir tutum takınması da söz konusu olabilir.

Bu tür tutumların en belli başlıları arasında şunları sayabiliriz:

- Tüzüklere, büyük locanın ve yönetim kurulunun kararlarına, yetkili organların bildirge ve yönergelerine aldırış etmeyerek kendi başına buyruk olmaya kalkışması; bu konuda yapılan uyarılar üzerine tutumunu değiştirmemekte, istenilenleri gereğince yapmamakta diretmesi;
- Üyelerinden toplamış olması gereken ödentileri toplamaması ya da topladığı halde büyük loca payı olan tutarı büyük loca hazinesine aktarmaması;
- Kendiliğinden yabancı obediyanslara bağlı localarla ilişki kurması ya da kurmaya girişmesi;
- Büyük locanın bilgisi ve izni olmaksızın, oturumlarını düzenlemesi gereken belirli "geometrik nokta"nın dışında bir yerde ya da büyük locanın bilgisi dışındaki gün ve saatlerde "resmî oturum" niteliği taşıyan toplantılar yapması;
- Toplantılarında büyük locanın izin vermediği ve uygun görmediği konularda çalışmalar ve konuşmalar yapılmasına göz yumması;
- İstenilmesine karşın bir "çalışma programı" düzenlememesi, toplantılarını gelişigüzel gündemlerle yapması ya da tüzükler uyarınca yapması gereken oturumları yapmaması;
- Locasına yeni üye önerileri yapılmasını önleyip üye sayısını dondurması; üyelerinin derece artırımlarını göz ardı edip zamanında uygulamaması;
- Oturumlarında büyük locanın çalışma yöntemlerine *(ritüellere)* uymayıp, tolerans sınırlarını aşar ölçüde ve bilerek bunların dışına çıkması ya da büyük loca tarafından onaylanmamış ritüelleri kullanmaya girişmesi;
- Protokol gereklerine uymaması ve aldırış da etmemesi; uyarılara karşın tutumunda diretmesi.

Yukarıda sayılmış olanlar ve bunların benzerleri, bir locanın kapatılması için geçerli ve yeterli nedenlerdir. Fakat bu durumlarda bile Masonluğun Etiketi kesin ve katı bir tutumla bir locanın hemen kapatılmasına girişilmesinden önce, bu tür disiplinsizlik örneklerinin giderilmesine çalışılmasını gerektirir.

Bir locanın kapatılması, düzensizlik ya da disiplinsizliğin yaratılmasında hiçbir kusuru olmayan birçok masonun da boşuna üzülmesine, sıkılmasına, huzursuz olmasına ve bireysel masonik çalışmalarının aksamaya uğramasına neden olur. Hatta localarının haklı ve kusursuz, büyük locanın tutumunu ise haksız görebilirler. En iyimser görüşle, bireysel düzenlerini sürdürebilmek için başka localara geçmek zorunda kalacaklardır. Buna karşın birtakım kırgınlıklar, Masonluktan soğumalar, küsmeler, Masonluğa karşı duyulan güveni yitirmeler, Masonluğun geleceğinden umut kesmeler, dolayısıyla Masonluktan kopmalar da beklenmedik sonuçlar değildir.

YÜKSEK DERECE ÖRGÜTLERİYLE İLİŞKİLER

Bir büyük loca ve kendisine bağlı localar, Masonluğun **"simgesel dereceler"** olarak da anılan ilk üç derecesinde çalışır. Bunlar, "çırak", "kalfa" ve "üstat" dereceleridir. Tarihsel olarak Operatif Masonluktan -daha doğrusu eski meslek kuruluşlarından- alınmış olan bu dereceler, diğer bazı ezoterik kuruluşlarda da olduğu gibi, Spekülatif Masonluğun temelini oluşturur.

Fakat Spekülatif Masonluk, simgesel dereceler ile bitmez. 18. yüzyıldaki emekleme dönemindeyken bile bu üç derecenin üzerine daha birçok derece eklenmiştir.

Bazı mason kuruluşlarınca **"yüksek dereceler"**, bazılarınca **"ileri dereceler"** olarak anılan bu derecelerin varlığı genel olarak Masonlukta **"rit"** denilen bir sistemi ortaya çıkarır. Sadece simgesel dereceler üzerine kurulu bir ritten söz etme olanağı yoktur.

Burada, simgesel dereceleri izleyen dereceler bakımından farklı terim seçiminin gerekçesine hiç girmeyecek, "yüksek derece" terimini kullanacağız. Önemli olan, kullanılan bu terimle neyin belirtilmek istendiğinin anlaşılmasıdır. Masonluktaki ritlerin ve bir "rit" olarak anılmayan diğer birtakım dizgelerin incelenmesi apayrı bir konudur.

Büyük localar, Masonluğun yüksek dereceleriyle doğrudan ilgilenmez yani localarında bu derecelerde herhangi bir çalışma yapılmaz. Ancak, hemen her büyük locanın, yüksek derecelerde çalışmakta olan ve bu derecelerde çalışan atölyeleri [14] yöneten en az bir mason kuruluşu ile ilişkisi vardır.

Bu ilişkinin gerekçesi, yüksek derecelerde çalışmakta olan mason örgütünün, kendi üyeliğine alacağı masonların **düzenli localaların düzenli üyeleri** olmasının gerekmesidir. Kuşkusuz burada "düzen" kavramı her mason kuruluşunun kendi tutum ve anlayışına göre tanımlanır. Bu konuya "Masonlukta Etiket Konusu" başlıklı yazının ***DÜZEN*** bölümünde değinmiştik. Konu bir büyük loca ile yüksek derecelerde çalışan bir mason örgütü arasındaki ilişkiler olduğunda, bu ilişkinin kurulabilmesi için, "düzen" kavramı bakımından her iki kuruluşun uyum içinde olması gerekir.

Böyle bir ilişkinin en önemli temel ilkesi, büyük locanın yüksek derecelerde yapılan çalışmalara karışmaması, localarının da bu derecelerde çalışma yapılmasına izin vermemesidir.

Kuşkusuz bu ilke tek yönlü değildir. Buna karşılık olmak üzere, yüksek dereceleri yöneten organ da simgesel derecelerde yapılan çalışmalara karışmaz.

---

[14] Yüksek derecelerde çalışan "loca" benzeri mason birimlerini nitelemek amacıyla **"atölye"** bir genel terim olarak kullanılmaktadır.

Büyük loca ile yüksek derecelerin otoriter yönetici organı arasında, bu karşılıklı uyuşmanın temel kurallarını, özellikle iki kuruluş arasındaki protokolü belirleyen bir sözleşme yapılır. Türk Masonluğu'nda böyle bir anlaşmaya öteden beri **"konkordato"** denilmektedir.

Batı ülkelerinde çeşitli mason ritleri ve masonik sistemler, bunlardan her birinin ayrı ayrı yönetsel organları ya da egemen otoriteleri vardır. Bir büyük loca farklı ritlerin bu yönetsel organ ya da egemen otoriteriyle anlaşmaya varabilir.

Az sonra böyle bir anlaşmaya döneceğiz. Ancak önce simgesel derecelerde çalışan bir büyük locanın örgütsel oluşumu ile bir mason ritinin yapılanması arasındaki bazı farklara değinmeliyiz.

Bir mason riti ya da sisteminin iki ayrı tür yapılanması olabilir. Bunlardan biri "evrensel yapılanma", diğeri "bağımsız yapılanma" olarak nitelenebilir.

Evrensel yapılanma olarak nitelediğimiz örgütlenme tarzında, ritin tüm dünyada egemen tek bir yönetici otoritesi vardır. Çeşitli ülkelerdeki örgütlerin hepsi bu merkezî otoriteye bağlıdır.

Bağımsız yapılanma olarak nitelediğimiz örgütlenme tarzında ise, ritin her ülkede ayrı bir egemen otoritesi vardır. Bu egemen otoritenin bir yetki alanı tanımlanmıştır; buna **"jüridiksiyon"** denir. Herhangi bir ritin jüridiksiyonu genellikle egemen otoritenin bulunduğu ülke sınırıyla özdeşleşir ama bunun istisnaları da vardır.

Bazı ritlerde simgesel derecelerde çalışmakta olan localar da egemen otoritenin yönetimi altındadır. Çünkü ritin kuruluş tarzı böyledir. Örneğin **Uluslararası İnsan Hakları Karma Riti** [15] böyle bir rittir.

Çoğu ritlerde ise, yukarıda belirtmiş olduğumuz üzere, ritin egemen otoritesine bağlı olarak çalışan atölyeler, simgesel dereceleri çalışmaları dışında bırakır ve sadece yüksek derecelerle ilgilenir. Dünya yüzündeki en yaygın mason riti olan **Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti**'nde yerleşmiş uygulama böyledir.

Hangi tarz yapılanma söz konusu olursa olsun, bir ritin egemen otoritesi mutlaka o ritin en yüksek derecesindeki masonlardan oluşur. Demokratik yöntem, ancak bu egemen otoritenin kendi içinde ve bu egemen otoriteye bağlı atölyelerin kendi içlerinde yaptıkları seçimlerde söz konusudur. Dolayısıyla herhangi bir mason ritinin genel yönetiminin **"otokratik"** olduğu söylenebilir. Bu doğal bir olgudur; çağın koşullarına uyup uymadığı tartışılabilir o ayrı bir konudur. Masonluğun tarihi ve geleneksel yapılanması bakımından şimdilik yadırganmaması gerekir.

[15] Fransızcada "Rite Mixte Internationale - Droit Humain"

Türkiye'de, öteden beri bir tek mason riti uygulanmaktadır: Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti. Dolayısıyla, bu çalışmamızda bundan böyle "yüksek dereceler"e değindiğimizde, bu doğrudan "Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti'nin yüksek dereceleri" anlamına gelecektir.

Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti'nin egemen otoritesi, Türkçedeki tam sözlük karşılığı **"yüksek konsey"** olan terimlerle anılır. Fakat dilimizde ritin bu egemen yönetici organına öteden beri ya **"Yüksek Şûra"** ya da **"Süprem Konsey"** denmiştir. [16]

* * *

Bazı uygulamalarda, Masonluğun simgesel derecelerinde çalışmakta olan bir büyük loca, bir ya da birkaç ritin egemen otoritesiyle üst düzeyde bir ilişki kurar. Dereceleri bakımından ritin tümü "simgesel dereceler"i de içermekte olsa bile bu böyledir. Çünkü simgesel derecelerde çalışmakta olan localardan kurulu bir büyük loca, özgür ve bağımsızdır.

Bir büyük locanın aynı anda birden çok ritin egemen otoritesiyle ilişki kurması pek ender görüldüğü için, buna yalnızca değinmiş olmakla yetinelim ve bir yana bırakalım. Zaten bir obediyansın birden çok ritin egemen otoritesiyle aynı anda ilişkisi olması durumunda, localarının da birden çok ritin simgesel derecelerinde çalışması söz konusu olacaktır; böyle bir obediyansa da "büyük loca" değil, **"büyük doğu"** *(grand orient)* denir.

Büyük loca, kendi çalışma kapsamı bakımından bir yüksek derece otoritesinin varlığına gereksinme duymaz.

Bu konuda yer yer edinilmiş yanlış bir kanı vardır. *«Büyük loca tek ve belli belli bir ritin simgesel derecelerinde çalışan localardan oluştuğuna ve sadece simgesel dereceleri yönettiğine göre, böyle bir ritin varlığının olması gerekir. Bu ritin bir egemen otoritesi olunca, büyük loca da bu egemen otoritenin altındadır.»* denir.

---

[16] Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti'nin Anayasası uyarınca, her ülkede yalnızca tek bir yüksek konsey kurulabilir. Fakat bu bazı ülkelerde işlememiş, Masonluğun genel olarak bölünmüşlüğü paralelinde birden çok yüksek konseyin kurulması olgusuyla karşılaşılmıştır. Türkiye'de önceleri tek bir yüksek konsey **(günümüzdeki Türkiye Süprem Konseyi)** varken, Türk Masonluğu'nun bölünmeye uğrayışının ardından ikinci bir yüksek konsey daha **(Türkiye Yüksek Şûrası)** kurulmuştur. Süprem Konsey, sonradan Özgür Masonlar Büyük Locası adını almış olan Büyük Mason Mahfili ile, ayrıca Kadın Mason Büyük Locası ile ilişki kurmuş, 2016 yılında **Kadın Mason Süprem Konseyi**'nin kuruluşuyla birlikte, ilişki tarzı değişmiştir.

Yüksek Şûra ise Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası ile ilişki kurmuştur. Ancak bu iki masonik örgüt arasında konkordato yoktur.

Bu düşüncenin başlangıcı doğru ama sonrası yanlış!

Elbette bir "rit" vardır. Fakat ritin var olması, büyük locanın bulunduğu yerde o ritin bir egemen otoritesinin de bulunmasını zorunlu kılmaz. Ritin hiçbir egemen otoritesinin bulunmadığı bir yerde de bir büyük loca kurulabilir ve çalışabilir. Bu durumda ritin bir başka yerdeki egemen otoritesine bağlanmaz; bu gerekli değildir. Zaten bağlanacak olursa, onun "özgür ve bağımsız bir büyük loca" olduğu söylenemez.

«Peki, bir ritin egemen otoritesi, örneğin Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti'nin bir yüksek konseyi, kendine bağlı olarak simgesel derecelerde çalışmak üzere localar kuramaz mı?»

Kurabilir elbette… Fakat ikisi aynı şey değildir. Zaten birçok ritte "büyük loca" diye bir bağımsız mason kuruluşunun olmadığı, ritin ilk üç derecesinde çalışan locaları da ritin egemen otoritesinin kurduğu ve yönettiği, şayet bununla başa çıkamayacak olursa âdeta "göstermelik" olmak üzere localara bir büyük loca kurdurduğu ve bunu kendi kanatları altına aldığı görülebilir. [17]

«Büyük loca kendi yönetimi bakımından özgür ve bağımsız olsa bile, localarda uygulanacak ritüellerin düzenlenmesi ritin egemen otoritesinin yetkisinde değil midir?»

Hayır!… Öyle olursa, büyük locanın "özgür ve bağımsız" olduğundan değil, ancak kendi iç yönetimi bakımından "özerk" olduğundan söz edilebilir. Tıpkı bir büyük locaya bağlı olarak çalışan herhangi bir loca gibi… Oysa bir büyük loca kendi tüzüklerini de, kendi localarında uygulanacak çalışma yöntemlerini *(ritüelleri)* de kendisi düzenler. İşte bu nedenle, bir büyük loca, ritin bir egemen otoritesinin varlığına gereksinme duymaz.

Buna karşılık, ritin egemen otoritesi, eğer simgesel derecelerde çalışan locaları da doğrudan kendisi kurup yönetmiyorsa, bu locaları yöneten bir büyük locanın varlığına gereksinme duyar. Ancak bunun için, ritin egemen otoritesi ile büyük loca arasında bir anlaşma (konkordato) bulunması zorunlu değildir.

---

[17] Türkiye'de 1950'li yılların başlarında böyle bir durum yaşanmıştır. Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti Türkiye Yüksek Şûrası simgesel derecelerde çalışan locaları önce kendine bağlı olarak kurmuş, sonra Ankara, İstanbul ve İzmir'de kurulmuş olan locaları ayrı ayrı birer göstermelik büyük loca çatısı altında toplayıp bunların her birine **"ünite granloju"** adını vermiştir. Bu uygulama birkaç yıl sürmüştür. Bunun böyle oluşu, Türkiye'deki Masonluğun 1935-1948 yılları arasında geçirdiği "Uyku Dönemi" sonrasında, o tarihlerdeki zorluklara hızlı bir çözüm bulma kaygısından ileri gelmiştir. Bu tarihsel olayın ayrıntıları Masonluğun Türkiye'deki tarihini içeren herhangi bir yayında bulunabilir.

Konkordato

Bir ritin egemen otoritesiyle bir büyük loca arasında bağıtlanan konkordato, karşılıklı olarak uyuşulmuş belli kuralları içerir. Bunlardan en önemlilerini şöyle belirtebiliriz:

a) Büyük locanın simgesel derecelerin düzenlenip yönetilmesinde, ritin egemen otoritesinin de yüksek derecelerin düzenlenip yönetilmesinde ayrı ayrı tek yetkili kurul oldukları; her ikisinin birbirlerinin yetki alanlarına karışmayacakları;

b) Simgesel derecelerdeki çalışmalarını belli bir düzeye getirmiş, yüksek derecelerde de çalışmaya istekli kardeşler ile ilgili olmak üzere, iki kuruluş arasındaki iletişimin nasıl kurulacağı;

c) Özellikle "bireysel düzen" ve "disiplin" bakımından, her iki kuruluşun nasıl bir ortak tutum takınacağı;

d) Her iki kuruluşun yetkililerinin diğer kuruluşun protokolündeki yeri.

Genellikle büyük loca ile ritin egemen otoritesi arasındaki ilişki uyarınca, yüksek derecelerde çalışan birim ve örgütlerin belirlenmiş yöneticileri, doğrudan büyük locanın ya da büyük locaya bağlı olarak çalışan locaların toplantılarına katıldıklarında, protokole uygun olarak karşılanarak ağırlanır. Ancak, bu her zaman ve her ortamda geçerli değildir; yalnızca toplantılara resmî bir nitelikle katılmaları durumunda söz konusudur. [18]

Bu anlatımı yurdumuza uygulayacak olursak, şöyle de dile getirebiliriz: Türkiye Süprem Konseyi'nin konkordato uyarınca belirlenmiş görevlileri, Özgür Masonlar Büyük Locası'nın ya da büyük locaya bağlı bir locanın toplantısına resmî bir nitelikle -kendi görev unvanlarına özgü önlük ve kordonu kuşanarak- katılacak olursa, protokol kurallarına uyularak karşılanıp ağırlanır. Süprem konseyin herhangi bir üyesi ve bir yüksek derece atölyesinin başkanı, aynı zamanda, herhangi bir diğer kardeş gibi, simgesel derecelerde çalışmakta olan bir locanın da üyesidir. Gerek kendi locasının gerekse herhangi bir başka locanın toplantısına hiçbir resmî nitelik taşımaksızın salt bireysel olarak katıldığında, hiçbir ayrıcalığı yoktur. Kendisine saygı gösterilir ama herhangi bir protokol uygulanmaz. (Bu durum, Türkiye Kadın Süprem Konseyi ve Kadın Mason Büyük Locası için de aynen geçerlidir.)

---

[18] Önceki dipnotta belirtilmiş olduğu üzere; Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası ile Türkiye Yüksek Şûrası arasında bir ilişki bulunmasına karşın, böyle bir konkordato bağıtlanmamıştır. Gerçi Türkiye Yüksek Şûrası üyelerini Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'na bağlı locaların düzenli üyelerinden seçerek alır ama büyük locanın protokolünde herhangi bir şekilde yer almaz.

Protokol Kurallarına Özen Gösterilmesi

Masonluktaki Etiket bakımından oldukça önemli noktalardan biri, yüksek derece örgütleriyle ilişkilerde protokol kurallarına özen gösterilmesidir. Bir locanın görevlileri, özellikle **saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem**, **dış koruyucu** *(gözcü)* ve **tören üstadı**, bir de bu nedenle protokol kurallarını çok iyi bilmeli doğru uygulamalıdırlar. Hem yüksek derecelerdeki kuşanımı hem de bu derecelerin ve atölyelerin yöneticilerinin taşıdığı görev unvanlarını iyi bilmeli, protokole uygun bir tören uyarınca gereğini yerine getirmelidirler..

Eğer bir locanın saygıdeğer üstadı / üstad-ı muhterem, locasının toplantısına katılan yüksek dereceli masonların özenle karşılanıp ağırlanmalarına özen gösteriyorsa, bu tutumun temelinde, onların Masonlukta yıllarca hizmet üretmiş, gerçekten de kendilerine saygı gösterilmesi gereken masonlar olmaları yer alır.

Bu bir "protokol gereği" değildir; sadece görgülü bir tutum ve davranıştır. Ancak böyle bir uygulama genelleştirilip bir "kural" olmaya dönüştürülemez. Ne büyük loca ile ilgili ritin egemen otoritesi arasındaki anlaşma *(konkordato)* ne de Masonluğun Etiketi böyle bir ayrıcalığı her durumda gerekli kılar.

Tüm bunların yanı sıra, bir locanın toplantısına katılmak üzere yüksek derece atölyelerinden gelen bir yetkili temsilci, bulunduğu dereceyi ve yüksek masonik niteliğini açıkça belirten **kordon** ya da **eşarp** ve önlüğü kuşanacak olursa, protokol uyarınca karşılanması, mabede yöntemine uygun şekilde törenle alınması, mabette kendisine protokol uyarınca yer gösterilir. Böyle bir durumda oturumdan sonra düzenlenen kardeş sofrasında da yine derecesinin ve görevinin gerektirdiğince ağırlanır. Masonik kuşanımı olmayan hiç kimseye saygı dışında özel ilgi gösterilmesi gerekmez.

Bir locadaki dış koruyucu *(gözcü)*, tören üstadı, nazırlar ve saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem toplantıya katılmak üzere gelen ve protokole uygun olarak karşılanıp ağırlanması gereken bir masona, yüksek derece atölyelerindeki görev unvanına ya da derecesine özgü önlük ve kordonunu kuşanmış olmadığı sürece, ilgili locanın görevlilerinden bekleyebileceği özenli tutumu göstermediklerinden ötürü kınanamazlar. Localarına "konuk" olarak gelen ve kendisini önceden iyice tanımadıkları bir masonun, yüksek derecelerde önemli bir masonik unvan ya da nitelik taşımakta olduğunu bilemeyebilirler. Bu bilgi, ancak pek az sayıda locası bulunan bir büyük locada olanaklıdır.

Kaldı ki, yüksek dereceli masonlar da, herhangi bir locanın oturumuna "konuk" olarak katıldıklarında, resmî bir nitelik taşımakta olduklarını belirten kuşanımları yoksa, ayrıcalıklı bir karşılama ve ağırlama beklememeli, bunun yapılmayışından ötürü yakınmamalıdırlar. Masonlukta bunca yıl geçirmiş deneyimli kardeşlerin, Masonluğun Etiketi'ni genç kardeşlerden çok daha iyi bilmesi gerekir.

Kuşanım Konusunda Bilgi Noksanlığı

Bir locanın toplantısına katılmak üzere gelmiş olan bir yabancı konuk, bilinmeyen ve daha önce görülmemiş türden bir önlük ve kordon kuşanmış olabilir.

Böyle bir durum özellikle yüksek derece atölyeleriyle bağlantılı olmak üzere ortaya çıkabilir ama simgesel derecelerde de karşılaşılmayan bir olgu değildir. Çünkü yeryüzündeki mason kuruluşlarının kullandıkları önlük ve kordonlar, gerek renkleri gerekse üzerlerinde yer alan süslemeler ve simgesel öğeler bakımından çok çeşitlidir. Aynı riti uygulayan iki mason kuruluşunda benzer atölyelerin görevlilerinin kuşanımları bile birbirinden hayli farklı olabilir.

Daha önce görmemiş olduğu bir kuşanım ile karşılaşan dış koruyucu *(gözcü)*, ne bilmediğini saklamalı ne de umursamaz davranır. İlgili konuk masona kuşanmış olduğu bu kordon ve önlüğün hangi mason kuruluşunun hangi derecesine ilişkin olduğunu açık yüreklilikle sorarak öğrenir. Hemen bir yolunu bulup bu bilgiyi saygıdeğer üstada / üstad-ı muhtereme ve tören üstadına da iletir ki, onlar da herhangi bir yanılgıya düşmesin ve protokol bakımından bir kusur işlenmesin.

Böyle bir davranış hiç de utanılacak bir şey değildir. Aksine, eğer sorup öğrenmez ve bunun sonucunda tören üstadı ya da saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem bir yanlışlık yapacak olursa; asıl o zaman protokol bakımından kusur işlenmiş olması nedeniyle locasını utanca düşürmüş olur.

Bunun tam tersine, bir locaya yabancı bir mason kuruluşundan konuk olarak gelmiş olan bir mason bilinmeyen bir kordon ya da alışılmamış tarzda bir önlük takmışsa, bu durum onun protokol uyarınca karşılanıp ağırlanmasını gerektirmeyebilir. Çünkü daha önce de değinmiş olduğumuz üzere, Batı ülkelerindeki birçok büyük locanın gelenekleri uyarınca her kardeş kendisine özel olarak verilmiş bir önlüğü takabilir ve bir kordon kuşanabilir. Bu durumda da kendisine görev unvanının ne olduğunu ve nasıl bir mason birimi ya da örgütünü temsil ettiği sorulur. Gerçi resmî konukluklarda tören üstadı bu konuda görevini yerine getirmiş ve konuklar ile ilgilenerek gerekli bilgileri almış olacaktır ama mabede girişten hemen önce herhangi bir yanlışlık yapılmaması için bunu bir kez daha belirlemekte sakınca yoktur; yarar olabilir.

* * *

Protokol konusunda belki de gerekenden çok fazla söz ettik. Anlattıklarımız arasında yer yer yinelemeler de oldu.

Bunun çok önemli bir gerekçesi var. Daha önce de değinmiş olduğumuz üzere Masonluk sıradan bir kurum değildir. Protokol ve bunun bir yansıması olan kuşanım, -öncelikle kordon- Masonlukta çok önemlidir.

Aşağıda, Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti Türkiye Süprem Konseyi'nin atölye ve kurul başkanlarına özgü kordonlarını göstermeye çalıştık.

Yetkinleşme Atölyesi (4-14. dereceler)
Üç kez Güçlü Üstat kordonu
Koyu kırmızıdır. Bir yanında akasya dalı, diğerinde beş kollu yıldız yer alır.

Şapitr (15-18. dereceler)
Pek Bilge Üstat kordonu
Açık kırmızıdır. Üzerinde Rozkrua simgesi yer alır.

Areopaj (19-30. dereceler)
Büyük Şövalye kordonu
Siyahtır. Üzerinde gümüş renkli yedi yıldız bulunur.

Yüksek Yargılama Kurulu (31. derece)
Pek Yetkin Büyük Başkan kordonu
Hareli düz beyazdır. İnce bir sırma ile çerçevelenmiştir.

Yüksek Danışma Kurulu (Konsistuvar - 32. derece)
Ünlü Başkomandör kordonu
Siyahtır. Gümüş renkli bir ince şeritle çerçevelenmiştir.
Üzerinde şövalye flamaları ve kamp simgesi bulunur.

Süprem Konsey (33. derece)
Pek Güçlü Egemen Grankomandör kordonu
Beyazdır. Geniş ve kısmen sırma püsküllerle çerçevelidir.
Üzerinde altın rengi sırmayla yapılmış çift başlı kartal figürüyle
ışık saçan üçgen içinde“33” sayısı, alt ucunda bir rozet vardır.

Bu ritin yüksek derece atölyelerinin kordon ya da eşarpları başka yüksek derece otoritelerinde de –yukarıdakilerin aynısı olmasa bile bunların benzeridir.

Kuşkusuz bir loca ya da atölyeye başka ritlerin temsilcilerinin de konuk olarak gelmesi mümkündür. Onların da kendilerine özgü farklı kordonları vardır. Bunlara bir örnek olarak Uluslararası İnsan Hakları Karma Riti'nin kordonunu gösterelim:

Gövde rengi sarı, kenar şeritleri mavi.
(Bu kordonun çerçevesi sarı püsküllü olabilir.)

